

resultados obtidos amosan que a intervención produce unha mellora significativa nas áreas de lectura e escritura, comprobándose así a eficacia do programa.

1043 (R/05). PÉREZ PEREIRA, Miguel: “Efectos do bilingüismo na adquisición da linguaxe dos nenos pequenos: un estudio con nenos galegos”, [Ed. dix.]: en Anxo M. Lorenzo Suárez, Fernando Ramallo e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Bilingual Socialization and Bilingual Language Acquisition = Socialización bilingüe e Adquisición lingüística bilingüe: Proceedings from the Second International Symposium on Bilingualism = Actas do Segundo Simposio Internacional sobre o Bilingüismo (University of Vigo, Galicia-Spain, October 23-26, 2002)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servizo de Publicacións, 2004:305-318, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas2002/02/11.%20Miguel%20Perez%20Pereira.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor comeza por amosar o controvertido que segue a ser o tema dos efectos do bilingüismo sobre o desenvolvemento da linguaxe a través dun repaso da bibliografía pertinente. Logo presenta os resultados dunha avaliación da capacidade de comprensión e produción do vocabulario, así como do coñecemento morfolóxico e sintáctico dos nenos e mesmo do uso de formas de comunicación prelingüística polos máis pequenos. A mostra utilizada estaba constituída por 706 nenos e nenas galegos, dos que 431 (61%) vivían nun medio familiar bilingüe castelán-galego e 275 (39%) nun medio monolingüe galego. A proba empregada para avaliar o nivel de desenvolvemento comunicativo e lingüístico foi a versión galega da escala MacArthur ou *Inventario para o Desenvolvemento de Habilidades Comunicativas*, que “presenta moi bós valores de validez, fiabilidade e consistencia interna” (p. 309) e cuxo contido se describe detalladamente. A partir dos datos recollidos, fíxose unha análise comparativa das medias obtidas polo grupo de nenos bilingües e monolingües e cada un dos principais apartados das dúas formas da escala MacArthur (*Palabras e xestos*, destinada a nenos de entre 8-15 meses, e *Palabras e oracións*, destinada a nenos de entre 16-30 meses). Os resultados dos nenos bilingües nos diferentes apartados do inventario *Palabras e xestos* son mellores que os dos monolingües, malia que as diferenzas non cheguen a ser estatisticamente significativas. Polo que atinxe ao inventario *Palabras e oracións*, os nenos bilingües sempre acadan mellores resultados que os monolingües e as diferenzas en apartados como “uso/entendemento da linguaxe” ou “Complexidade das frases” chegan a ser estatisticamente significativas.

Vid. tamén as entradas 52, 225, 590, 594.

► 8 DIDÁCTICA DO GALEGO, TRADUCIÓN, INTERPRETACIÓN E DOBRAXE

81 Didáctica do galego: Traballos globais

1044 (R/05). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*, Cambridge, Cambridge University Press, 2001, 276 p. | [Ed. ingl. en liña n.v.]: Strasbourg, Council of Europe, Council for Cultural Cooperation, Education Committee, Language Policy Division, [2004], 260 p., <http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/CECR_EN.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 23/10/2005]. | Versión gal. de Laura María LOJO RODRÍGUEZ e Cristina SUÁREZ GÓMEZ / Asesoramento e revisión: María Sol LÓPEZ MARTÍNEZ, Xulio C. SOUSA FERNÁNDEZ e Elvira FIDALGO FRANCISCO / Colaboradores: Manuel NÚÑEZ SINGALA, Bieito SILVA VALDIVIA e Margarita CHAMORRO DÍAZ: *Marco europeo común de referencia para as linguas: aprendizaxe, ensino, avaliación*, Xunta de Galicia, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, Dirección Xeral de Política Lingüística, Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, 2005, 348 p. | [Ed. facs. en liña n.v. da versión gal.]: [Santiago de Compostela], Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, [2007], <<http://www.cirp.es/pub/docs/ava/MarcoEuropeoComun.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 25/09/2007], | [Ed. facs. en liña n.v. da versión gal.]: [Santiago de Compostela], Xunta de Galicia, Presidencia, Secretaría Xeral de Política Lingüística, [2007], <http://www.xunta.es/linguagalega/arquivos/Marco_textoI.pdf> [Formato: PDF], [Consulta: 25/09/2007]. | Versión cast.: *Marco común europeo de referencia para las lenguas: aprendizaje, enseñanza, evaluación*, [Madrid], Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, Subdirección General de Cooperación Internacional / Secretaría General Técnica / Grupo Anaya, 2002, XVI + 261 p. | [Ed. facs. en liña n.v. da versión cast.]: [Madrid], Centro Virtual Cervantes, [2007], <http://cvc.cervantes.es/obref/marco/cvc_mer.pdf>, Formato: PDF, [Consulta: 25/09/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O Marco Europeo Común de Referencia “proporciona unha base común para a elaboración de programas de linguas, orientacións curriculares, exames, manuais, etc., en toda Europa. Describe de forma integradora o que teñen que aprender a facer os estudantes de linguas para comunicarse nun novo idioma e os coñecementos e destrezas que teñen que desenvolver para poder actuar de maneira eficaz. A descrición tamén comprende o contexto cultural en que se sitúa a lingua. O Marco europeo común de referencia define, ademais, niveis de dominio da lingua que permiten comprobar o progreso dos alumnos en cada fase de aprendizaxe ao longo da súa vida” (p. 27). A obra estrutúrase en 9 capítulos: 1) “O Marco europeo común de referencia no seu contexto político e educativo” (p.27-35), en que se definen os obxectivos e funcións do Marco e se establecen os criterios que debe cumprir; 2) “Enfoque adoptado” (p.37-51), onde se describe a perspectiva que caracteriza o Marco, que pretende ser integradora, transparente, coherente e baseada na acción; 3) “Niveis comúns de referencia” (p.53-82), que establece os coñecementos que deben acadarse en cada nivel e os sistemas de avaliación do progreso da aprendizaxe; 4) “O uso da lingua e o usuario ou alumno” (p. 83-154), onde se establecen as categorías necesarias para a descrición do uso da lingua e o usuario ou alumno; 5) “As competencias do usuario

ou alumno” (p.155-190) que clasifica as competencias xerais e comunicativas; 6) “Aprendizaxe e ensino da lingua” (p.191-222), onde se estudan “os procesos de aprendizaxe e ensino das linguas, referidos á relación existente entre a adquisición e a aprendizaxe, e á natureza e o desenvolvemento da competencia plurilingüe, así como ás opcións metodolóxicas de carácter xeral ou específico relativas ás categorías establecidas” (p. 26); 7) “As tarefas e o seu papel no ensino da lingua” (p. 223-236), onde se examina en maior profundidade o papel das tarefas na aprendizaxe e ensino de linguas; 8) “A diversificación lingüística e o currículo” (p. 237-248), que se ocupa “das consecuencias da diversificación lingüística para o deseño curricular e analiza asuntos como os seguintes: o plurilingüismo e o pluriculturalismo; os obxectivos de aprendizaxe diferenciados; os principios do deseño curricular; os escenarios curriculares; a aprendizaxe de idiomas ao longo de toda a vida; a modularidade e as competencias parciais” (p. 26); 9) “A avaliación” (p. 249-273), que “[e]studa os distintos propósitos da avaliación e os correspondentes tipos de avaliación en función da necesidade de reconciliar os criterios enfrontados de globalidade, precisión e viabilidade operativa” (p. 26). A seguir (p. 275-284) ofrécense unha selección bibliográfica de artigos e obras relacionados cos distintos temas desenvolvidos no *Marco*, así como documentos do Consello de Europa e outras institucións relacionados coas linguas. Nos catro anexos finais explicanse os métodos e criterios para establecer as escalas e ofrécense unha visión xeral do modelo, os “descritores para a autoavaliación dunha serie de niveis adaptada polo proxecto *DIALANG* da Comisión Europea para Internet” (p. 26) e os “descritores *É capaz de* nunha serie de niveis elaborada pola Association of Language Tester in Europe (ALTE)” (p. 26). Aínda que na ficha bibliográfica só se ofrecen os datos das versións inglesa, galega e castelá, o texto foi traducido a outras 28 linguas e está en preparación a versión a outras cinco linguas máis. Poden consultarse datos sobre as distintas versións en <http://www.coe.int/T/DG4/Portfolio/?L=E&M=/documents_intro/common_framework.html>.

1045 (N/05). BARCA LOZANO, Alfonso / PERALBO UZQUIANO, Manuel / BRENLLA BLANCO, Juan Carlos / PORTO RIOBOO, Ana / SANTAMARÍA CANOSA, Silvia: “Enfoques de aprendizaxe, rendimento académico y usos lingüísticos (castellano/parlantes vs bilingües) en alumnos de Educación Secundaria Obligatoria: un análisis diferencial”, *PSE*, 4, 2005:13-34.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Análizanse as posibles diferenzas significativas na utilización dos enfoques de aprendizaxe por parte dos alumnos de 2º e 4º cursos da ESO de Galicia, en función do rendemento académico e o carácter bilingüe ou monolingüe castelán do 912 suxeitos da mostra. Para isto, administróuselles a subescala CEPA, que avalía os enfoques e estratexias de aprendizaxe que o alumno utiliza á hora de enfrontar unha tarefa de estudo e aprendizaxe. Entre os resultados obtidos, salientase o predominio dos estilos de aprendizaxe de tipo profundo (significativo, elaborativo, comprensivo e relacional), en maior medida por parte dos alumnos de rendemento académico medio e alto, mentres que os de rendemento académico baixo adoptan estilos de aprendizaxe de tipo superficial (reproductivo e memorístico, centrados nos aspectos concretos e literais das tarefas de aprendizaxe). Canto á utilización do idioma polos suxeitos da mostra, son os alumnos castelán-falantes e bilingües os que adoptan enfoques e estilos de aprendizaxe de tipo profundo e ademais obteñen un rendemento alto, fronte aos grupos de alumnos de rendemento baixo e enfoques de tipo superficial. Entre ambos grupos as diferenzas son significativas [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

1046 (R/05). PELIQUÍN PÉREZ, Florentina: “Estratexias didácticas para unha mellora das actitudes lingüísticas”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón

Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:481-488. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <[http:// www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf](http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf)>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

A partir dos decretos de currículo da área de lingua galega, a autora propón unha serie de estratexias didácticas co obxectivo de mellorar as actitudes lingüísticas do alumnado, de favorecer o uso da lingua galega e de potenciar a normalización lingüística.

1047 (N/05). VILA, Ignasi: “Actualidad y perspectivas de la educación bilingüe en el Estado español”, en Xoán Paulo Rodríguez Yáñez, Anxo M. Lorenzo Suárez e Fernando Ramallo (eds.), *Bilingualism and Education: From the Family to the School*, München, Lincom Europa, 2005:339-352 (= *Lincom Studies in Language Acquisition*; 12).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor comeza por constatar que “[l]a educación bilingüe es una realidad extensa en el Estado Español. Evidentemente, su extensión es desigual y, de manera general, queda limitada a aquellos territorios en los que existen numerosas personas que tienen como lengua propia una lengua distinta del español o castellano. Igualmente, su extensión en dichos territorios también difiere” (p. 339). Logo reflexiona sobre a actualidade da educación bilingüe e sobre as súas perspectivas a medio prazo, salientando as cuestións que debe abordar e resolver. En primeiro lugar, explica por que, fronte a unha gran maioría dos países de Europa occidental, unha boa parte do territorio español organiza a súa educación de forma bilingüe. Pasa logo a describir os principais modelos de educación bilingüe que existen en España cunha énfase especial nos problemas que suscitan. En terceiro lugar, ofrece unha presentación xeral dos resultados deste tipo de educación e, como remate, subliña os retos de futuro que se deben abordar: coñecemento das linguas en xeral, dominio dunha lingua estranxeira e incorporación ao sistema educativo de alumnos que teñen como propias linguas moi distintas das que se falan en España. | Índice: 1. Introducción | 2. El marco legal de la educación bilingüe: la Constitución española y la organización autonómica del Estado | 3. Los modelos de educación bilingüe | 3.1. Modelos de mantenimiento de la lengua familiar | 3.2. Modelos de inmersión lingüística | 4. Resultados escolares | 5. Perspectivas de futuro | 5.1. La mejora de las competencias lingüísticas del alumnado | 5.2. La incorporación y la enseñanza de la lengua extranjera | 5.2.1. La enseñanza de la lengua extranjera en un contexto bilingüe | 5.3. La escolarización de la infancia y la adolescencia extranjeras | 5.3.1. Lengua propia y educación bilingüe.

Vid. tamén a entrada 649.

812 Didáctica do galego: Materiais didácticos

1048 (N/04). DOMÍNGUEZ PENA, Cristina: *Técnicas de expresión oral: O uso expresivo da voz*, Vigo, Galaxia, 2004, 73 p., il. (= *Biblioteca de Teatro. Breviarios*).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL

Manual que propón como traballar a voz e a súa expresión desde a unidade corpo-voz. Vai dirixido ás persoas que utilicen a voz como instrumento profesional. Nunha primeira parte explícase o mecanismo da creación da voz desde o punto de vista teórico, con nocións elementais, mais necesarias para comprender o proceso de aprendizaxe. Na segunda parte, explícase a práctica do adestramento da voz, por medio de exercicios en que se describe a colocación do corpo e a emisión dun xeito dinámico. A parte dedicada á expresión da palabra céntrase en respostar ás dificultades con que se pode un atopar á hora de se enfrontar a un texto. Contén exercicios prácticos explicados con detalle e mediante ilustracións. No capítulo central ("A emisión", p. 27-52), comézase ofrecendo unha breve achega ás características principais da voz, para logo adentrarse na análise dos órganos da fala. A seguir, dedícase unha epígrafe á articulación dos fonemas vocálicos e consonánticos do galego, dando unha explicación de cada un que axuda á correcta colocación dos órganos fonatorios para unha óptima pronuncia.

1049 (N/05). FIDALGO FRANCISCO, Elvira / MUIÑA, Milagros: *Cantigas de Santa María: Proposta de explotación didáctica*, [Santiago de Compostela], Xunta de Galicia, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, Dirección Xeral de Política Lingüística, Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, [2005], 325 p.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. M | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Escolma de 40 cantigas (34 de milagre e 3 de loor) das *Cantigas de Santa María*, adaptándoas á lingua actual co fin de lles favorecer a súa comprensión aos escolares de niveis básicos, mais "conservando a rudeza dunha lingua medieval, moi forzada a nivel sintáctico porque ten que respectar a dificultísima sintaxe alfonsina" (p. 12). Para cada unha inclúense notas aclaratorias co fin de explicar, entre outros aspectos, o significado de certos vocábulos e expresións como, por exemplo, *afan, prez, bo parecer, saber dereito, doncel, contenda, algaras, vagoroso, coidados*.

RECS.: Lydia Fontoira, *Grial*, XLIV/171, 2006:96-98 [97-98].

1050 (N/05). GARCÍA ARES, Maricarme / MARTÍNEZ MAYO, Concepción / MAYO REDONDO, Susana: *Formación de adultos en lingua galega: Instruccións para o profesorado*, [Santiago de Compostela], Xunta de Galicia, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, Dirección Xeral de Política Lingüística, [2005], 112 p.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Manual cuxo obxectivo é "reflexionar sobre a oferta actual [dos cursos de lingua e linguaxe administrativa] e establecer unhas pautas de reforma en consoancia cos obxectivos do plan de mellora da formación de adultos en lingua galega que está desenvolvendo a Dirección Xeral de Política Lingüística" (p. 7-8). As autoras, que conforman o Seminario Permanente de Linguaxe Administrativa, sinalan que "[o]s obxectivos, os destinatarios e as necesidades de formación en lingua galega que demanda a sociedade actual son totalmente diferentes aos formulados cando se estruturaron os cursos de iniciación e perfeccionamento. Unha análise detallada da situación suxire que, superada esta etapa, cómpre unha revisión conceptual e programática da formación de adultos en lingua galega. Este proceso de modernización necesario abórdase desde dúas claves: a reestruturación do proceso de todo o sistema e a adecuación da oferta formativa ás necesidades e expectativas dos alumnos actuais ou potenciais" (p. 7). O volume aparece estruturado en catro apartados básicos: 1) Plan de mellora, que desenvolve

unha análise previa e unha exposición das liñas de cambio; 2) Módulos, onde se tratan individualmente os obxectivos, o desenvolvemento ao longo do proceso de formación e as indicacións de traballo de cada módulo; 3) Programación, que trata por separado cada un dos cursos de formación xunto cos seus obxectivos, criterios de avaliación, recursos e prácticas; 4) Organización, onde se recollen as normas de funcionamento e os documentos que conforman o expediente de cada curso.

1051 (N/05). HERMIDA BORRAJO, Xosé Avelino (dir. e red.) / PENA ROMAY, Xosé Antonio (red.) / LÓPEZ MARTÍNEZ, María Cruz (red.) / PAMPÍN OTERO, María (red.) / RODRÍGUEZ, Susana (red.) / CAMPOS, Inmaculada (red.): *Pequeno diccionario século 21 castelán/galego, galego/castelán*. [Vigo], Galaxia / Edicións do Cumio, 2005, 1246 p. | 2ª ed., 2006, 1246 p.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Constituído por 40.000 entradas con 200.000 acepcións. Cada entrada inclúe información gramatical e as diferentes acepcións acompañadas, en ocasións, de sinónimos e antónimos, exemplos e observacións. En menor medida, incorpora fraseoloxía e locucións. Contén léxico científico, culto e patrimonial. A obra está adaptada á nova proposta de codificación ortográfica e morfolóxica aprobada pola Real Academia Galega en xullo de 2003.

1052 (N/05). LÓPEZ MARTÍNEZ, María Cruz (dir. e red.) / PAMPÍN OTERO, María do Carme / FERREIRO RODRÍGUEZ, María Isabel / HERMIDA BORRAJO, Xosé Avelino / PENA ROMAY, Xosé Antonio / GONZÁLEZ CARBALLÁS, María Lucía: *Diccionario século 21 da lingua galega: Primaria*, [Vigo], Galaxia / Edicións do Cumio, 2005, 782 p.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Constituído por 20.000 entradas con 70.000 acepcións. Na microestrutura de cada entrada inclúese información gramatical e as distintas acepcións acompañadas de exemplos, sinónimos e antónimos, cunha presentación e redacción adecuadas ao nivel escolar para o que está concibida a obra. A obra está adaptada á nova proposta de codificación ortográfica e morfolóxica aprobada pola Real Academia Galega en xullo de 2003.

1053 (N/05). PENA ROMAY, Xosé Antonio (dir. e red.) / LÓPEZ MARTÍNEZ, María Cruz (red.) / HERMIDA BORRAJO, Xosé Avelino (red.) / PAMPÍN OTERO, María do Carme (red.): *Diccionario século 21 da lingua galega: Secundaria. Bacharelato*, [Vigo], Galaxia / Edicións do Cumio, 2005, 1150 p. | 2ª ed., 2007, 1150 p.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Constituído por 35.000 entradas con 100.000 acepcións e deseñado para cubrir as necesidades específicas dos alumnos de educación secundaria e bacharelato. Na microestrutura de cada entrada inclúese información gramatical e as distintas acepcións acompañadas de exemplos, sinónimos e antónimos, etimoloxías, frases e locucións, desviacións normativas, falsas entradas. Recolle léxico patrimonial e culto. A obra está adaptada á nova proposta de codificación ortográfica e morfolóxica aprobada pola Real Academia Galega en xullo de 2003.

Vid. tamén a entrada 305.

813 Propostas didácticas e experiencias pedagóxicas

1054 (R/05). CASTRO SOLIÑO, Dorinda / GULLÓN GONZÁLEZ, Rosa: “Didáctica da lingua nos medios de comunicación”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:433-441. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <[http:// www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf](http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf)>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

As autoras estudan a presenza en prensa de programas ou publicacións destinados ao ensino da lingua galega, tendo en conta que os seus destinatarios son moitos e moi heteroxéneos. Sinálanse, entre outros, as publicacións de cursos de lingua galega en distintos xornais, como *El Ideal Gallego*, a publicación en *La Voz de Galicia* das *Normas ortográficas do idioma galego: Texto íntegro, guía e comentarios* (1980, vid. BILEGA 1750) xunto con artigos destinados á súa explicación, a emisión de cursos de galego en distintas emisoras de radio e os programas da TVG *¿Imos aló?* e *Cousas da lingua*.

1055 (R/05). FERNÁNDEZ REI, Elisa: “O ensino da fonética galega a castelánfalantes: problemas e métodos”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:443-452. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <[http:// www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf](http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf)>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Análise dos problemas existentes para a adquisición da fonética galega por parte de castelánfalantes. Descríbense as principais diferenzas fonéticas entre ambas as dúas linguas e logo sinálase a precariedade dos materiais destinados á adquisición da fonética da lingua galega, uns materiais que deberían estar enfocados, por unha banda, á “aprendizaxe da pronuncia correcta dos sons” e, por outra, á “aprendizaxe da entoación” (p. 451).

1056 (R/05). GARCÍA PIQUERAS, Isabel: “Adquisición y recepción de la lengua gallega: Una perspectiva castellano-hablante”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:467-474. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <[http:// www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf](http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf)>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Análise dos problemas aos que se enfrontan os castelán-falantes á hora de aprenderen galego, problemas que poden ser de tipo sociocultural ou lingüísticos. Estes últimos son consecuencia, segundo a autora, das variantes dialectais no ámbito da morfoloxía, polo cal “reacciona con incertidumbre cuando los esquemas gramaticales se alteran o varían *incumpliendo las normas*” (p. 472).

1057 (R/05). PELIQUÍN PÉREZ, Florentina / PÉREZ RECAREY, Celestino / RODEIRO BARROS, Mercedes: “O lecer e a lingua oral: Unha proposta creativa para a Educación Secundaria Obrigatoria”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:489-501. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Proposta didáctica destinada a alumnos da ESO que ten como obxectivo a práctica da lingua oral a través dun tema interesante para o alumnado como é o lecer. Indícase o material con que se traballa e a súa organización, os obxectivos, os contidos, as orientacións metodolóxicas e avaliativas e o desenvolvemento da actividade.

1058 (R/05). ZAMORA RODRÍGUEZ, Elisa Teresa: “Posibilidades de uso do ordenador como recurso ou apoio na aprendizaxe da lingua galega”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:513-518. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Análise das posibilidades que ofrece a informática como recurso didáctico para o ensino / aprendizaxe da lingua galega. Sinala a importancia da asistencia por medio do ordenador, das bases de datos que poden incluír moita e moi variada información, da tecnoloxía multimedia coa creación de programas interactivos ou das redes telemáticas.

Vid. tamén as entradas 107, 302, 303, 304.

814 Outros traballos de didáctica da lingua

1059 (R/05). FRAGA CELEIRO, Xoán Carlos: “Os cursos de lingua para adultos: ¿Unha experiencia caduca?”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela,*

16-20 de setembro de 1996), II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:453-466. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor defende a utilidade dos cursos de lingua galega para adultos, se ben propón o emprego dun modelo pragmático de ensino que ofrece mellores resultados que o tradicional. Presenta unha programación dos distintos niveis dividida en tres partes: *Lingua oral*, *Lingua escrita* e *Lectura* e inclúe unha serie de actividades para lograr que o alumnado ao final do curso sexa quen de comprender e elaborar textos en galego. Critica, así mesmo, a avaliación por medio dunha proba escrita final baseada en encher ocios e propón unha valoración continuada por medio de distintas probas que permitan comprobar o nivel de comprensión e de elaboración de textos por parte do alumnado.

1060 (N/05). FUENTES ABELEDO, Eduardo José / GONZÁLEZ SANMAMED, Mercedes / IGLESIAS AMORÍN, Fernando / SANTOS GONZÁLEZ, María del Carmen / VEIGA RÍO, Emilio J.: “A formación recibida para ensinar en galego: valoración do profesorado”, *Innovación Educativa*, 15, 2005:179-197.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Presenta os resultados dun estudo realizado para coñecer a valoración dos docentes de Infantil e Primaria de Galicia sobre a formación que se lles ten ofertado en lingua e cultura galegas. A investigación levouse a cabo a través dun cuestionario en que se lles pedía a opinión sobre diversos aspectos organizativos da formación en galego (institucións organizadoras, axentes de formación, avaliación realizada, etc.), así como do que aprenderon a través dos contidos desenvolvidos. Os datos amosan que na década de 1990 a metade do profesorado realizou de 1 a 5 actividades de formación; un 75% das mesmas estiveron subvencionadas e, na súa maioría, foron desenvolvidas fóra do horario de dedicación ao centro. A avaliación desas actividades foi, en xeral, moi positiva, sobre todo polo feito de que “motivaron unha actitude positiva cara ó ensino, sensibilizando ó profesorado sobre a situación lingüística galega e contribuíndo a súa formación didáctica para ensinar en galego” (p. 196). Entre os aspectos menos traballados nestas actividades de formación, destacan os seguintes: programas de inmersión lingüística, estratexias para introducir a segunda lingua, lingüística textual e análise do discurso, modelos de ensino bilingüe, linguaxe técnica e científica da área específica, elaboración de material didáctico para o ensino en galego e planificación da normalización lingüística a nivel de centro.

1061 (R/05). MEJÍA RUIZ, Carmen: “O ensino do galego en Madrid”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:475-480. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Descrición da situación dos estudos de Lingua e Literatura galegas na Universidade Complutense e na Escola Oficial de Idiomas de Madrid. En canto á Universidade Complutense, indícase cal é a presenza dos estudos de galego nas distintas licenciaturas e nos distintos cursos de doutoramento. Así mesmo, sinálanse as opinións do alumnado das dúas institucións sobre a lingua e a cultura galega.

Vid. tamén a entrada 591.

82 A tradución: Estudos xerais

1062 (R/05). ARIAS, Valentín: “Galiziako Itzultzaile Elkarte [= Asociación de Tradutores Galegos]”, *Senez*, 5, 1985:?. | [Ed. en liña n.v.]: Donostia, Euskal Itzultzaile, Zuzentzaile eta Interpreteen Elkarte = Asociación de Tradutores, Correctores e Intérpretes de Lengua Vasca, 2005, <<http://www.eizie.org/Argitalpenak/Senez/19860101/arias>>, [Formato: HTML], [Consulta: 30/08/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO

1063 (N/05). DIAZ FOUQUES, Oscar: “Políticas de traducción en Cataluña y Galicia”, [Ed. en liña n.v.]: en *Cinquième Colloque sur la traduction, la terminologie et l'interprétation à Cuba et au Canada (Décembre 2004)*, Ottawa, Ontario, Conseil des Traducteurs, Terminologues et Interprètes, [2005], 10 p., <http://www.cttic.org/ACTI/2004/papers/Oscar_Diaz_Fouques_Politicas_en_Cataluna_y_Galicia.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 19/06/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor comeza por definir o que entende por *política pública*, *políticas lingüísticas* e *planificación lingüística* para, a seguir, introducir a nova etiqueta de *planificación da mediación lingüística*, referida á xestión das actividades de mediación lingüística e cultural e que se diferenciaría das *políticas de tradución* (públicas) e do *activismo lingüístico* (privado). Noutra epígrafe (“Cataluña y Galicia, dos exemplos”), ilustra cos casos galego e catalán a viabilidade dos conceptos anteriormente presentados para dar conta da análise de políticas de tradución a partir das súas dimensións explícitas. Nunha análise comparativa entre Galicia e Cataluña, sinala a falta de atención institucional á xestión da mediación lingüística, malia contar con Direccións Xerais de Política Lingüística e institucións de carácter académico. Denuncia a desatención que amosa a Lei de normalización lingüística do galego [Lei 3/1983, do 15 de xuño (DOG do 14/07/1983)] cara á tradución e os tradutores, mentres que a catalá si atende a este sector. Numera moitas iniciativas parciais que representarían síntomas de actuacións públicas de xestión da mediación lingüística, se ben bota de menos unha estratexia definida e que, no caso do galego, se afaste da hiperestimulación da tradución do castelán, que “delata una visión subsidiaria del propio código, que parece no querer destinalo a competir con la lengua dominante en todos los ámbitos” (p. 9).

1064 (N/05). DIAZ FOUQUES, Oscar: “Translation Policy for Minority Languages in the European Union: Globalisation and Resistance”, en Albert Blanchadell e Lovell Margaret West (eds.), *Less Translated Languages*, Amsterdam / Philadelphia, PA, John Benjamins, 2005:95-104 (= *Benjamins Translation Library*; 58).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor defende a idea de que as linguas minorizadas europeas -entre as que se conta o galego- necesitan dunha política de fortes investimentos en tradución para gañaren espazo e prestixio no mundo globalizado actual [T.A.G.]. | Índice: 1. Introduction | 2. Linguistic inequality and Linguistic mediation | 3. Translating policy for minorised languages | 3.1. Homogeneity criterion: Social cohesion and linguistic cohesion | 3.2. Autonomy criterion: Competition and distinction | 3.3. Prestige criterion: Awareness and pride | 4. Comments and conclusions.

Vid. tamén a entrada 832.

821 A tradución: Estudos específicos

1065 (N/05). KABATEK, Johannes: “Jenseits der Sprachgeschichte: erste Kreationen Galicischer Prosa im 19. Jahrhundert”, *Galicien Magazin*, 16, 2005:23-28. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Trier], Galicien-Zentrum der Universität Trier, [2005], <<http://www-alt.uni-trier.de/uni/fb2/romanistik/galicia/pdf/galicien-magazin16.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/11/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Estudo dos primeiros textos galegos en prosa do séc. XIX, centrado concretamente nas traducións a esta lingua do *Evanxeo de San Mateo* e da *Bula ineffabilis*, realizadas por Vicente de Turnes en 1860 por encargo de Louis Lucien Bonaparte. O tradutor, ao non existir nese momento unha normativa máis ou menos fixa, atopouse con numerosos problemas, o cal explica a inclusión de numerosos castellanismos, o mesmo que acontece coa tradución que se fai desta obra ao asturiano. O autor do artigo fai unha análise comparativa das dúas traducións, sinalando que poderían ter sido moi importantes no proceso de normalización lingüística, mais non chegaron a coñecerse abondo.

1066-1 (R/04). PERES RODRIGUES, José Henrique: “Especificidades do galego-português como língua-alvo da traduçom na Galiza”, en José Luís Rodríguez (ed.), *Estudos dedicados a Ricardo Carvalho Calero*, I. *A obra de Ricardo Carvalho Calero. Lingüística*, Santiago de Compostela, Parlamento de Galicia / Universidade de Santiago, 2000:759-769 (= *Homenaxes*). | [Ed. en liña n.v.]: [Vigo], Universidade de Vigo, Páxina persoal do autor, [2004], <<http://webs.uvigo.es/h06/weba573/persoal/henr/trab12.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 18/10/2006]. | [Ed. en liña n.v.]: Portal Galego de Tradução, 17-II-2006, <<http://193.147.82.95/download.asp?dl=82>>, [Formato: PDF], [Consulta: 23/10/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Para o autor, os problemas relacionados coa tradución ao galego na actualidade xiran ao redor do seu carácter de lingua minorizada (e, ademais, con varios estándares posibles activos).

1066-2 (R/05). RUIZ LAMAS, Fernando C. / CALVO SILVOSA, Anxo Ramón / PIÑEIRO SÁNCHEZ, Carlos: “XBRL: unha proposta de tradución ao galego da taxonomía IAS-PFS”, *RGEc*, 13/1-2, 2004:237-274. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Universidade de Santiago, [2005], <http://www.usc.es/econo/RGE/Vol13_1_2/Galego/art13g.pdf>, Formato PDF, [Consulta:

31/01/2006]. | [Versión cast. en liña n.v.]: “XBRL: una proposta de traducción al gallego de la taxonomía IAS-PFS”, Santiago de Compostela, Universidade de Santiago, [2005], <http://www.usc.es/econo/RGE/Vol13_1_2/Castelan/art13c.pdf>, Formato: PDF, [Consulta: 31/01/2006]. | [Versión cast. en liña n.v.]: [s.l.], Universidad Autónoma del Estado de México, Red de Revistas Científicas de América Latina, el Caribe, España y Portugal, [2006], <<http://redalyc.uaemex.mx/redalyc/pdf/391/39113213.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 05/05/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

A extensión da Internet como medio para a comunicación de información financeira impón a necesidade dun mínimo de normalización na súa presentación, como aconteceu coa presentación en papel. A todo isto engádeselle o achármonos nunha fase de harmonización das normas contables empregadas nos diferentes países. Tal normalización debe abranguer a linguaxe utilizada nas diferentes fases de captación, procesamento e transmisión dos datos; de aí que surxise unha proposta de linguaxe estandarizada como XBRL (*eXtensible Business Reporting Language*) e que o *International Accounting Standards Board* (IASB) desenvolve unha taxonomía coas etiquetas necesarias para definir as diferentes epígrafes dos estados financeiros obrigatorios. A posibilidade de examinar automaticamente as devanditas epígrafes en diferentes linguas require a existencia de traducións que os identifiquen correcta e univocamente en calquera idioma. Así, a *Asociación Española de Contabilidad y Administración de Empresas* (AECA) elaborou a tradución ao castelán da citada taxonomía e neste traballo preséntase unha proposta de tradución ao galego [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

Vid. tamén a entrada 262.

8211 A tradución de textos literarios

1067 (N/05). ALMAZÁN, Eva: “Entre os *best-sellers* e as *belles-lettres*. Tradución e prestixio no sistema literario galego”, *Grial*, XLIII/167, 2005:46-49.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. DIACRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Analiza a polémica sobre qué traducir ao galego: obras de valor literario (*belles-lettres*) ou obras de gran tiraxe comercial (*best-sellers*). Sinálanse os argumentos a favor e en contra de cada unha das posturas.

1068 (N/05). ÁLVAREZ LUGRÍS, Alberto / MOSCOSO MATO, Eduardo: “Galicia, Irlanda e o *Leabhar Gabhala*. O mito celta no proceso de construción da identidade nacional galega”, en María Dolores Gómez Penas (coord.) et al., *A identidade galega e irlandesa a través dos textos = Galician and Irish Identity through Texts*, [Santiago de Compostela], Universidade de Santiago, 2005:55-131.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Capítulo que estuda o valor das traducións no período histórico da Xeración Nós, pois no programa pedagóxico da mesma “as traducións ocupan un lugar destacado non tanto polo seu número [...] como polas súas repercusións no panorama cultural e pola especial concepción que se tiña naquel momento da tradución” (p. 61), de xeito que se facían “para recuperar a identidade [...], non para crear literatura, senón para crear conciencia” (ibid). Destácase o fito que supuxo a aparición da tradución galega duns

fragmentos do *Ulysses* de James Joyce na revista *Nós* (1926), realizada por Ramón Otero Pedrayo (1888-1976). Lingüisticamente, o que lles interesaba era fornecer a lingua de vocabulario, polo que levaron a cabo unha grande depuración léxica e a creación de neoloxismos, moitas veces guiados pola premisa diferencialista (por exemplo: *rubir* por *subir*, *ceibe* por *libre*, *procurar* por *buscar*, *ollar* por *mirar*, *falla* por *falta*) ou hiperenxebriста (*adourar*, *ambiente*, *brilo*, *montana*, *península*). Tamén se fala do labor tradutor de Vicente Risco (1884-1963), sempre “motivad[o] e dirixid[o] por uns idearios que poderíamos cualificar como *políticos*” (p. 63), centrándose na análise da súa tradución de *Lebor Gabála: The Book of the Conquests of Ireland: The Recension of Micheál O’Cléirigh* (Dublín, Hodges, Figgis and Company, 1916) de R. A. Stewart Macalister e John MacNeill, publicada en *Nós* en catro entregas ao longo de 1931 baixo o título de “A historia d’El-Rei Breogán e dos fillos de Mil, asegún o Leabhar Gabhala”. Os autores dan conta das características máis salientables da obra, para logo centrarse nos diversos erros de lectura e interpretación que achan o texto traducido (p. 83-92) e mais nos principais trazos gráficos, fonéticos, morfolóxicos e léxicos do mesmo (p. 93-103). O capítulo complétase cunha escolma de pasaxes do texto inglés (p. 103-114) e do texto galego (p. 114-127).

1069 (R/05). ARAUJO CARDALDA, Laureano: “A traducción literaria en Galicia: algunhas reflexións e unha experiencia persoal”, *Galicien Magazin*, 14, 2003:12-18. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Trier], Galicien-Zentrum der Universität Trier, [2005], <<http://www-alt.uni-trier.de/uni/fb2/romanistik/galicia/pdf/galicien-magazin14.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/10/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Reivindicación do estatuto do tradutor, moi maltratado en Galicia. Sinálase a necesidade de informar nas introducións aos libros sobre a lectura feita polo tradutor para unha mellor comprensión do seu labor. Dende a teoría dos polisistemas (promovida por Itamar Even-Zohar e Gideon Toury) considérase que o tradutor é un manipulador literario que realiza un proceso de comunicación en constante tensión entre dous sistemas diferentes, o que leva ao autor a interrogarse sobre a concepción clásica das traducións como obras inferiores e sobre a esixencia de invisibilidade do tradutor (ocultación das diferenzas co texto orixe), que conleva a explotación e marxinação deste. Deseguido céntrase no caso galego para denunciar a falta dunha política pública que dá lugar a unha literatura traducida con posición insignificante e periférica no sistema. Sostén que os motivos das traducións hoxe en día son de rendibilidade económica para a editorial, pracer persoal, proxección social, posición ética ou política do tradutor, etc. e salienta a desigualdade entre os sistemas galego e castelán e a presión que este exerce sobre a tradución galega. Remata a análise cunha exemplificación, mediante o parágrafo final de diferentes traducións de *A morte en Venecia* (entre elas a do autor), dos problemas concretos con que se pode atopar un tradutor e as súas diferentes solucións.

1070 (N/05). BAR CENDÓN, Mónica: “Una traducción al gallego de *La piedra angular*”, en José Manuel González Herrán, Cristina Patiño Eirín e Ermitas Penas Varela (eds.), *Actas [del] Simposio «Emilia Pardo Bazán: estado de la cuestión» (A Coruña, 2, 3 e 4 de xuño de 2004)*, A Coruña, Casa-Museo Emilia Pardo Bazán / Fundación Caixa Galicia, [2005]:353-358.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

A tradutora ao galego de *A pedra angular* (Vigo, Xerais, 2003) de Emilia Pardo Bazán sinala a importancia da tradución desta obra ao galego e os problemas que foron xurdindo na súa elaboración. Defende a escolha de traducir a galego contemporáneo e non á lingua do séc. XIX “porque resultaría terriblemente

artificial e incoherente con a modernidad de la novela de Pardo Bazán” (p. 355). Así mesmo, optou polo emprego de formas comúns ao galego e ao castelán “o las más semejantes para allegarme a la sonoridad que tanto apreciaba Pardo Bazán en su lenguaje literario” (p. 355). Segundo a autora, as obras de Pardo Bazán poderían gañar novas dimensións ao se traduciren ao galego “porque en el gallego actual, se hacen perceptibles matices que Pardo Bazán no pudo observar. Por ejemplo, los diferentes registros lingüísticos y otros aspectos sociológicos que la novelista marcaba al saltar precisamente del castellano al gallego” (p. 357).

1071 (R/04). BOGDANOW, Fanni: “The Relationship of the Portuguese and Spanish *Demandas* to the Extant French Manuscripts of the Post-Vulgate *Queste del Saint Graal*”, *BHS*, LII/1, 1975:13-32. | [Ed. facs. en liña]: [Ann Arbor, MI], ProQuest, Periodicals Archive Online, 2004, <<http://pao.chadwyck.co.uk/marketing.do>>, Formatos: TIFF/PDF, [Consulta: 06/06/2008]. | [Ed. facs. en liña]: Birmingham, EBSCOhost Electronic Journals Service, [s.d.], <<http://ejournals.ebsco.com/direct.asp?ArticleID=41CF9079A8AF416EA4ED>>, Formato: PDF, [Consulta: 14/02/2008]. | [Ed. en liña]: London, Informaworld, [s.d.], <<http://www.informaworld.com/smpp/ftinterface~content=a749164577~fulltext=713240928>>, Formato: HTML, [Consulta: 15/02/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. M | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Compáranse a tradución gal.-port. (ms. 2594 da Biblioteca Nacional de Viena) e as traducións castelás (Toledo [1515] e Sevilla [1535]) da *Demanda do Santo Graal* cos textos franceses orixinais, concluíndo que a tradución gal.-port. está máis próxima do orixinal.

1072 (N/05). BUENO ALONSO, Jorge Luís: “De Frisia a Fisterra, ou como facer unha tradución aliterativa á lingua galega do poema épico anglosaxón *Beowulf*”, *Viceversa*, 11, 2005:77-94. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Vigo], Asociación de Tradutores Galegos, [2007], <<http://webs.uvigo.es/webatg/viceversa/files/11/Viceversa11.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 11/09/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Descríbense os primeiros pasos para levar a cabo a tradución ao galego do poema épico inglés *Beowulf* (ca. séc. VIII). Reflexiónase sobre a necesidade dunha nova edición do texto a partir do códice *Cotton Vitellius A.XV*, sobre o tipo de tradución que se vai facer e sobre os principais problemas que presenta [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

1073 (N/05). CARRACEDO FRAGA, José: “A propósito dunha tradución dos *Carmina Burana*”, *Viceversa*, 11, 2005:219-226. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Vigo], Asociación de Tradutores Galegos, [2007], <<http://webs.uvigo.es/webatg/viceversa/files/11/Viceversa11.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 11/09/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Descríbense os principais problemas e as solucións adoptadas polo autor na tradución ao galego dos *Carmina Burana* (Santiago de Compostela, Xunta de Galicia, Consellería de Cultura, Comunicación Social e Turismo / Galaxia, 2004). A dificultade do texto radica, basicamente, en dous aspectos: a súa antigüidade, que implica un cambio cultural e un código moi distinto ao actual, e o feito de se tratar de poesía, que supón maior concisión, maior ambigüidade e características formais particulares. O

autor sinala que optou pola fidelidade á mensaxe e ao sentido antes que á forma, se ben mantivo a configuración orixinal de versos e estrofas, así como a rima.

1074 (N/05). CASTRO BUERGER, Iago: “Unha visión sistemática das traducións de Cunqueiro no *Faro de Vigo*”, *Viceversa*, 11, 2005:23-49. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Vigo], Asociación de Tradutores Galegos, [2007], <<http://webs.uvigo.es/webatg/viceversa/files/11/Viceversa11.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 11/09/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Analiza o labor de Álvaro Cunqueiro como tradutor no suplemento cultural *Letras do Faro de Vigo* (1964-1980). Cunqueiro traducía directamente do francés, italiano e catalán; no caso do inglés e do alemán, “facilmente tiraba para diante coa axuda dun dicionario” (p. 28-29) e naqueles casos en que descoñecía totalmente a lingua do orixinal recorría a traducións ponte. As traducións manteñen a “idea e a forma do poema orixinal” (p. 29), mais, no caso de non ser posible, “sempre han pesar máis as imaxes, metáforas, ou o ton da lectura primeira” (p. 34). As traducións de Cunqueiro tiñan unha tripla función: 1) expansiva [“poñer a lingua en circulación gañarlle espazos e darlle presenza” (p. 34)]; 2) diversificadora, a través da inclusión de traducións de diferentes autores, diferentes linguas e diferentes estilos; 3) á creación dunha nova poética.

1075 (N/05). CUQUEJO ENRÍQUEZ, María: “A elocuencia do silencio”, *Viceversa*, 11, 2005:213-218. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Vigo], Asociación de Tradutores Galegos, [2007], <<http://webs.uvigo.es/webatg/viceversa/files/11/Viceversa11.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 11/09/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Analízase a tradución ao galego da novela de Virginia Woolf, *As ondas* (trad. de María Cuquejo. Vigo, Galaxia, 2004), “unha anqueira case de miniaturista” por mor dos “diferentes xogos, planos, discursos paralelos e textos” (p. 218) que amosa. Indícanse os aspectos máis difíciles de traducir e as solucións adoptadas.

1076 (N/05). DASILVA, Xosé Manuel: “A *República dos Soños* de Nélica Piñon, en galego”, *Viceversa*, 11, 2005:57-75. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Vigo], Asociación de Tradutores Galegos, [2007], <<http://webs.uvigo.es/webatg/viceversa/files/11/Viceversa11.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 11/09/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Por unha banda, analiza a difusión da obra da escritora Nélica Piñon en España e, particularmente, en Galicia, e, pola outra, a versión galega da súa obra *A República dos Soños* (trad. de Carmen Torres París e María Dolores Torres París, Vigo, Galaxia, 2004) [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

1077 (N/05). DOBARRO POSADA, José A.: “Tradución ó galego de *Metamorfoses* de Ovidio”, *Viceversa*, 11, 2005:227-238. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Vigo], Asociación de Tradutores Galegos, [2007], <<http://webs.uvigo.es/webatg/viceversa/files/11/Viceversa11.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 11/09/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

O tradutor das *Metamorfoses* de Ovidio (Santiago de Compostela, Xunta de Galicia, Consellería de Cultura, Comunicación Social e Turismo / Editorial Galaxia, 2004) expón os criterios empregados na tradución do clásico latino e os problemas que achou na realización do traballo. Sinala que primou os elementos poéticos e expresivos fronte aos sintácticos, se ben en determinados casos a sintaxe formaba parte da expresión poética, co cal cumpría buscar esquemas axeitados; do mesmo xeito, analiza a dificultade á hora de traducir a linguaxe alusiva de símiles e metáforas propia de Ovidio, así como os xogos de palabras.

1078 (N/05). GÓMEZ PENAS, María Dolores / ÁLVAREZ LUGRÍS, Alberto / FRAGA FUENTES, Amelia / MACCARTHY, Anne Christie / MOSCOSO MATO, Eduardo: “En torno a la identidad gallega e irlandesa: aproximación lingüística y literaria”, en José Manuel Estévez-Saa e Mercedes Arriaga Flórez (eds.), *Cultura y literatura popular = Popular Culture and Popular Literature: Manifestaciones y aproximaciones en (con)textos irlandeses*, Sevilla, ArCiBel, 2005:53-64 (= *Estudios Culturales y Semiótica*).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Traballo derivado do proxecto de investigación *Estudio lingüístico, literario y cultural de dos comunidades del occidente atlántico: Galicia e Irlanda*, desenvolvido por varios profesores das Universidades de Santiago de Compostela e Vigo. Estuda a tradución ao galego dos caps. XI a XIII do *Leabhar Gabhala* (= *Libro das conquistas de Irlanda*) (texto medieval gaélico recollido por Micheál ó Cléirigh), realizada por Vicente Risco e publicada en 1931 nos núms. 86, 88, 92 e 95 da revista *Nós*. En opinión dos autores, esta tradución caracterízase por “su literalidad e incorrección, tanto en la lectura e interpretación del original como en su redacción en gallego” (p. 55). A xustificación hai que buscala na función que Risco lle atribúe ás traducións, pois “no creía en la traducción más que como medio para acceder a otros textos escritos en lenguas extranjeras, no como un fin en sí misma. Risco [...] creía que lo que el momento cultural y político gallego demandaba no eran traducciones de otras culturas, sino que la cultura gallega fuese conocida fuera de Galicia: galleguizar a los extranjeros en su propia casa y no en la nuestra [...]. Esto está en consonancia con el objetivo político de que se reconociese internacionalmente la personalidad histórica de Galicia y su derecho a la independencia. Conforme a estas ideas, la traducción no es, en este caso concreto, más que un medio para darles a conocer a los lectores gallegos un instrumento de reflexión intelectual: es una herramienta que permite emplear otra herramienta (el propio texto original) necesaria para la reflexión política” (p. 55-56). Mais tamén cren ver unha razón de tipo lingüístico: a falta dun referente culto do galego.

1079 (R/05). GONZÁLEZ FERNÁNDEZ, Antonio: “A traducción ao galego do *Gregorio* de Hartmann von Aue”, *Galicien Magazin*, 14, 2003:10-11. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Trier], Galicien-Zentrum der Universität Trier, [2005], <<http://www-alt.uni-trier.de/uni/fb2/romanistik/galicia/pdf/galicien-magazin14.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/11/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Sobre a tradución ao galego da obra alemá de Hartmann von Aue, *Gregorio* (Vigo, Galaxia, 2002), datada no séc. XIII. O tradutor explica brevemente os motivos polos que se optou por unha tradución a prosa, fronte ao verso orixinario, e os problemas léxicos e estilísticos cos que se atopou.

1080 (N/05). GUTIÉRREZ IZQUIERDO, Ramón: “Sobre a tradución da poesía lírica. Os sonetos de Shakespeare. Música e sentido: o soneto CXXVIII”, *Viceversa*, 11, 2005:195-212. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Vigo], Asociación de Tradutores Galegos, [2007], <<http://webs.uvigo.es/webatg/viceversa/files/11/Viceversa11.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 11/09/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Analiza as dificultades da tradución de textos líricos, centrándose no soneto CXXVIII de William Shakespeare. Segundo o autor, cómpre manter o sentido, o ritmo e combinar a lectura horizontal coa vertical. Analiza as traducións que do terceiro cuarteto do soneto I de Shakespeare se fixeron ao portugués e ao castelán e propón unha tradución do mesmo ao galego, en que se procura “ser fiel aos principios de lectura vertical, horizontal e musical” (p. 202). A seguir, céntrase no soneto CXXVIII que traduce ao galego xustificando as escollas feitas.

1081 (R/05). LORENZO MODIA, María Jesús / MÍGUEZ BEN, Manuel / SACIDO ROMERO, Jorge / LOJO RODRÍGUEZ, Laura María / RODRÍGUEZ RODRÍGUEZ, Beatriz: “Aproximación a la evaluación de la traducción en diferentes lenguas romances: *Time Passes* y un fragmento de *Ulysses*”, en Jesús Varela Zapata, J. M. Oro e JoDee Anderson (eds.), *Lengua y sociedad: Lingüística aplicada en la era global y multicultural*, Santiago de Compostela, Universidade de Santiago, 2004:419-438. | [Ed. dix.]: en J. M. Oro, Jesús Varela Zapata e JoDee Anderson (eds.), *La Enseñanza de las Lenguas en una Europa Multicultural: XXI Congreso [de la] Asociación Española de Lingüística Aplicada*, [Santiago de Compostela], Universidad de Santiago, [2005]:744-763, CD-ROM / Formato: PDF (= *Cursos e congresos*; 146).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Analizan a tradución ao castelán e ao galego de dous textos literarios ingleses contemporáneos, tratando de amosar o distinto nivel de evolución das linguas meta no momento en que se levaron a cabo, así como a función de normalización cultural e lingüística que as traducións teñen nos territorios en que se falan linguas que durante moito tempo careceron do estatus de oficialidade. O traballo ten dous obxectivos: 1) ofrecer unha hipótese verbo da autoría da recentemente descuberta tradución ao castelán da sección central (“*Time Passes*”) da novela *To the Lighthouse* (1929) de Virginia Woolf, publicada na *Revista de Occidente* en 1931 e considerada como a primeira tradución desta autora ao castelán na Península Ibérica; 2) avaliar a tradución ao galego duns fragmentos do *Ulysses* (1922) de James Joyce, realizada por Ramón Otero Pedrayo e publicada na revista *Nós* en 1926.

1082 (N/05). MALINGRET, Laurence: “Algunhas reflexións sobre as traducións literarias do galego ó francés”, *Viceversa*, 11, 2005:119-128. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Vigo], Asociación de Tradutores Galegos, [2007], <<http://webs.uvigo.es/webatg/viceversa/files/11/Viceversa11.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 11/09/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Reprodución da conferencia pronunciada en *En voz allea: V Simposio Galego de Tradución*, celebrado na Facultade de Filoloxía e Tradución da Universidade de Vigo os días 24 e 25 de febreiro de 2005. Ofrece un breve repaso histórico da tradución de obras literarias galegas ao francés, que chega “ligada á literatura hispánica” (p. 119). Se ben en moitos casos as traducións ao francés se levaron a cabo desde a tradución castelá e sen facer referencia á lingua orixinal da obra, na actualidade comezan a aparecer notas sobre

a procedencia galega do texto traducido, aínda cando fose verquido ao francés desde a edición castelá. A autora, tras un breve repaso polas obras traducidas, céntrase na novela de Manuel Rivas, *O lapis do carpinteiro* (Vigo, Xerais, 1998), contrapoñendo o orixinal coa tradución castelá de Dolores Vilavedra (*El lapis del carpintero*, Madrid, Alfaguara, 1998) e coa tradución francesa de Ramón Chao e Serge Mestre (*Le crayon du charpentier*, Paris, Gallimard, 2000).

1083 (N/05). McKEVITT, Kerry Ann: “Terence MacSwiney e W. B. Yeats: a poesía traducida dos dous nacionalistas literarios en Galicia”, en Adolfo Luis Soto Vázquez (ed.), *Insights into Translation*, VII, A Coruña, Universidade da Coruña, 2005:49-60.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Relatorio presentado nas *XXornadas de Cultura Galega «Mar por medio»*, celebradas en Ribadeo o 10 de agosto de 2002. Examínase o papel outorgado ás traducións nas revistas *A Nosa Terra* (1916-1935) e *Nós* (1920-1935), a razón de que Terence MacSwiney e William B. Yeats fosen traducidos ao galego e como se traduciron algúns dos seus poemas. A tradución cumpría nesas publicacións tres funcións principais: a) establecer e promover o galego como lingua escrita; b) achegar os lectores á literatura doutras culturas, particularmente as europeas; c) ofrecer modelos para crear e desenvolver unha literatura moderna en galego. Ademais disto, os textos máis traducidos foron obras de autores irlandeses porque os autores das Irmandades da Fala e da Xeración Nós atopaban moitos paralelismos entre Galicia e Irlanda (como a suposta herdanza común celta) e apoiaban a causa dos nacionalistas irlandeses, como os poetas MacSwiney e Yeats. Do primeiro analízanse dúas traducións ao galego anónimas: a do poema “Before the Battle” (publicada en *A Nosa Terra* o 5-XI-1920 co título “Aprendamos a morrer”) e a dun fragmento do poema “The Music of Freedom” (publicada no nº 8 de *Nós* o 5-XII-1921 co título “A Música da Liberdade”). De Yeats analízanse dúas traducións ao galego feitas por Vicente Risco: a do poema “To An Isle in the Water” (publicada sen título no nº 3 de *Nós* o 30-XII-1920) e a dunha estrofa do poema “A Rose Tree” (publicada no nº 26 de *Nós* o 5-IX-1926 co título “Unha roseira”). Para o autor, a divulgación da obra destes poetas tiña como obxectivo “introduci-los símbolos e ideais nacionalistas no imaxinario galego” (p. 58) [T.A.G.].

1084 (N/05). MONTERO KÜPPER, Silvia: “O comportamento tradutivo do alemán ó galego na literatura xuvenil e na literatura para adultos”, *Galicien Magazin*, 16, 2005:29-236. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Trier], Galicien-Zentrum der Universität Trier, [2005], <<http://www-alt.uni-trier.de/uni/fb2/romanistik/galicia/pdf/galicien-magazin16.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/11/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Analízanse as traducións de obras literarias feitas desde o alemán para o galego, concluíndo que se observa unha “tendencia xeral a adecuarse ás estruturas do T[exto]O[rixe]” (p. 35) e “unha acumulación de incoherencias e formas castelanizadas [...] indicio da falta de profesionalidade” (p. 36). Engádesse, ademais, que en moitos casos se percibe unha incompetencia lingüística tanto na lingua orixe como na lingua meta.

1085 (N/04). MONTERO KÜPPER, Silvia: *O comportamento tradutivo do alemán ó galego: Análise da tradución dos verbos modais alemáns*, Tese de Doutoramento, Universidade de

Vigo, Facultade de Filoloxía e Traducción, Departamento de Traducción e Lingüística, 2004. | Inédita.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Trata de determinar a norma que rexe os comportamentos tradutivos do verbo modal alemán *sollen* para o galego a partir dun corpus de dez obras alemás e as correspondentes traducións galegas. Tendo en conta a función normalizadora que ten a tradución en Galicia, a autora toma como punto de partida metodolóxico os estudos descritivos de tradución de Gideon Toury (*Descriptive Translation Studies and Beyond*, Amsterdam / Philadelphia, PA, John Benjamins, 1995), pero adoptando un enfoque ecléctico que inclúe a hermenéutica, co fin de evitar as restricións empiristas que impoñen as análises estritamente descritivas de Toury. A autora considera a tradución como un produto sociocultural do polisistema receptor, polo que explicita aspectos sociopolíticos que afectan á lingua galega e á tradución en Galicia. Tras un estudo do concepto de modalidade como fenómeno universal, analiza as correspondencias semántico-pragmáticas de *sollen* en galego, baseándose nun modelo tridimensional da modalidade elaborado por Carlo Milan (*Modalverben und Modalitat : eine kontrastive Untersuchung Deutsch-Italienisch*, Tübingen, Max Niemeyer, 2001), A posterior análise microestrutural da tradución do verbo modal *sollen* permite tirar conclusións sub e supraoracionais verbo da norma inicial que reflicten as dez obras do corpus. O traballo tamén ofrece unha listaxe das adaptacións e traducións directas e indirectas de textos alemáns ao galego, realizadas entre 1953 e 2001 [TESEO].

1086 (N/05). MONTORIO, Bego: “Escalas dunha viaxe inacabada (traducir do galego ó éuscaro)”, *Viceversa*, 11, 2005:107-118. | [Versión cast.]: “Escalas de un viaje inacabado (Traducir del gallego al euskera)”, *Senez*, 28, 2005:41-52. | [Ed. en liña n.v. da versión cast.]: Donostia, Euskal Itzultzaile, Zuzentzaile eta Interpreteen Elkartea = Asociación de Tradutores, Correctores e Intérpretes de Lengua Vasca, 2005, <<http://www.eizie.org/Argitalpenak/Senez/20051219/montorio>>, [Formato: HTML], [Consulta: 30/08/2007]. | [Ed. facs. en liña n.v. da versión gal.]: [Vigo], Asociación de Tradutores Galegos, [2007], <<http://webs.uvigo.es/webatg/viceversa/files/11/Viceversa11.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 11/09/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Reprodución da conferencia pronunciada en *En voz allea: V Simposio galego de tradución*, celebrado na Facultade de Filoloxía e Tradución da Universidade de Vigo os días 24 e 25 de febreiro de 2005. A autora ofrece a historia da tradución de obras galegas ao éuscaro e conta como chegou ela mesma á tradución do galego ao éuscaro. Sinala que a maioría da produción galega traducida ao éuscaro son poemas e contos, dado que na maioría dos casos foron revistas as que se encargaron da publicación. Agora mesmo, a tradución de obras completas e escolmas por parte de editoriais permite que o público vasco se achegue á literatura galega a través da súa lingua. Finalmente céntrase na tradución de obras de literatura infantil.

1087 (R/05). POCIÑA, Andrés: “Problemas da traducción poética: O exemplo de Ramón Cabanillas”, *Madrygal*, 4, 2001:95-98. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Portal de Revistas Científicas Complutenses, [2005], <<http://www.ucm.es/BUCM/revistas/fll/11389664/articulos/MADR0101110095A.PDF>>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/01/2006].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Reflexión sobre a problemática da tradución de textos literarios. Exemplifícase cun texto traducido por Ramón Cabanillas do latín para o galego.

1088 (N/05). RAMOS, Elisabete: “Os erros de *Erros e Tánatos*“, *Viceversa*, 11, 2005:133-138. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Vigo], Asociación de Tradutores Galegos, [2007], <<http://webs.uvigo.es/webatg/viceversa/files/11/Viceversa11.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 11/09/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Reprodución da conferencia pronunciada en *En voz allea: V Simposio Galego de Tradución*, celebrado na Facultade de Filoloxía e Tradución da Universidade de Vigo os días 24 e 25 de febreiro de 2005. Trata de identificar todas as incoherencias ou erros da versión orixinal da obra de Gonzalo Navaza, *Erros e Tánatos* (Vigo, Xerais, 1996), así como as achadas na tradución ao portugués realizada polo autor deste artigo e as correccións da editora, co fin de se poderen emendar nunha posible segunda edición.

1089 (N/05). RODRÍGUEZ BARCIA, Moisés: “Cuestiones y criterios de la traducción gallega del *Canzoniere*: su papel en la conformación del canon poético en Galicia”, *CFIt*, Número extraordinario, 2005:155-167. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Portal de Revistas Científicas Complutenses, [2005], <<http://www.ucm.es/BUCM/revistas/fil/11339527/articulos/CFIT0505220155A.PDF>>, [Formato: PDF], [Consulta: 04/05/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Analiza a tradución ao galego do *Canzoniere* de Francesco Petrarca (trad. de Darío Xohán Cabana, Santiago de Compostela, Consellería de Presidencia e Administración Pública, 1989), que supuxo a creación dun corpus léxico que permitiu emular o ritmo, a musicalidade e os artificios do poeta italiano. Tal e como sinala a Teoría de polisistemas, a tradución literaria favorece a conformación dos sistemas literarios, sobre todo cando se trata de sistemas marxinais ou periféricos. Analízanse os criterios da tradución da obra petrarquista, así como o léxico e os xogos de palabras [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

1090 (R/05). SINNER, Carsten: “Análise funcional de *Asterix* en galego”, *Galicien Magazin*, 9, 2000:10-13. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Trier], Galicien-Zentrum der Universität Trier, [2005], <<http://www-alt.uni-trier.de/uni/fb2/romanistik/galicia/pdf/galicien-magazin9.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/10/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Análise da tradución ao galego de *Asterix en Hispania* (Vigo, Galaxia, 1997) realizada por Antonio Pichel, tendo en conta o orixinal francés (1969) e unha tradución ao castelán (Barcelona, Grijalbo, 1998). En opinión do autor, trátase dunha tradución deficiente que, ademais, está chea de erros morfosintácticos e léxicos.

1091 (N/05). TAVANI, Giuseppe: “A tradución ao italiano de *Xa vai o Grifón no vento* de Alfredo Conde”, *Viceversa*, 11, 2005:95-106. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Vigo], Asociación de Tradutores Galegos, [2007], <<http://webs.uvigo.es/webatg/viceversa/files/11/Viceversa11.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 11/09/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Reprodución do relatorio presentado en *En voz allea: V Simposio galego de tradución*, celebrado na Facultade de Filoloxía e Tradución da Universidade de Vigo os días 24 e 25 de febreiro de 2005. Ofrece algunhas moi pertinentes consideracións metodolóxicas sobre o proceso de tradución o sobre o resultado dese proceso, comezando por poñer en dúbida a utilidade dunha teoría da tradución, pois “a experiencia de laboratorio, a actividade práctica, os esforzos para vencer a resistencia que os textos —calquera texto— opoñen ás tentativas do tradutor, suxiren que cada texto é un individuo diferente de tódolos demais e que unha teoría da tradución que poida abarcar tódalas continxencias textuais, contextuais e paratextuais conxecturables —ou tamén nada mais que as efectivamente comprobadas— resultaría inútil por ser demasiado abstracta a causa da súa excesiva xeneralidade” (p. 95). Logo, exemplifica esa reflexión metodolóxica describindo as dificultades que atopou para levar a cabo a tradución ao italiano da obra de Alfredo Conde, *Xa vai o Grifón no vento* (Vigo, Galaxia, 1984), co título *Il grifone* (Roma, Editori Riuniti, 1989). Así mesmo, contrasta o texto orixinal galego coa autotradución castelá *El grifón* (Madrid, Alfaguara, 1987).

1092 (N/04). VEIGA DÍAZ, María José: “Literatura infantil e xuvenil: Transferencia cultural e estratexias de traducción”, en María José Domínguez, Barbara Lübke e Almudena Mallo (eds.), *El alemán en su contexto español = Deutsch im spanischen Kontext: Actas IV Congreso de la Federación de Asociaciones de Germanistas y Profesores de Alemán en España (Santiago de Compostela, 26-28 de septiembre de 2002)*, Santiago de Compostela, Universidade de Santiago, 2004:703-713 (= *Cursos e Congresos da Universidade de Santiago de Compostela*; 145).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Despois de ofrecer unha panorámica das traducións ao galego de obras infantís e xuvenís alemás (a primeira delas datada en 1985), a autora céntrase en dous aspectos concretos: as translacións de antropónimos en clásicos da literatura infantil alemá e a translación de expresións relacionadas co sistema educativo en obras contemporáneas da literatura infantil alemá. O primeiro estúdase nas traducións galegas de *Max und Moritz: Eine Bubengeschichte in sieben Streichen* (1961) [*Max e Moritz: Historia de dous pillos en sete trasnadas*, Ourense Linteo, 2001] de Wilhelm Busch, *Der Struwwelpeter auf Englisch* (1994) [*Pedro Guedellas*, Ourense, Linteo, 2001] de Heinrich Hoffmann e *Bei uns in Schilda* (1958) [*Os tolos de Vilasimplona*, Vigo, SM, 1993] de Otfried Preussler. O segundo analízase nas traducións de *Stundenplan* (1975) [*Horario de clase*, Vigo, Galaxia, 1998] de Christine Nöstlinger, *Kurierdienst Rattezahl: Ein Teufelsbraten* (1997) [*Manxar do demo*, Vigo, Galaxia, 2001] de Andreas Schlüter e *Juliluft* (1995) [*Chatarra*, Santiago, Sotelo Blanco, 1997] de Roland Limacher [T.A.G.].

1093 (N/05). VIEITES, Manuel F.: “Traducir para o teatro. Ámbitos e niveis na xustificación das traducións”, *Viceversa*, 11, 2005:185-194. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Vigo], Asociación de Tradutores Galegos, [2007], <<http://webs.uvigo.es/webatg/viceversa/files/11/Viceversa11.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 11/09/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Como consecuencia da creación da Escola Superior de Arte Dramática en Vigo e a inclusión da materia *Historia da literatura dramática*, o autor reflexiona sobre a importancia da tradución de obras teatrais ao galego. A tradución teatral non implica unha correspondencia entre texto fonte e meta, pois o máis importante é ter en conta a oralidade do texto, a dimensión fónica e prosódica, a súa emisión virtual;

por iso, o tradutor de textos dramáticos “debe posuír unha ampla formación tanto no eido da análise e interpretación de textos como no campo da Dramaturxia” (p. 189). Así mesmo, analiza a tradución de obras relacionadas coa interpretación e coa historia do teatro, que “debe ser precisa e fiel, pois do que se trata é de transmitir as ideas do seu autor ou autora, por moitos erros que conteña, aínda que neste caso sería mellor non traducilo” (p. 194).

1094 (R/05). VILAVEDRA, Dolores: “Galego, Portugués e Castelán. Unha interacción productiva”, en Maria Helena Mira Mateus (coord.), *Mais Línguas, Mais Europa: Celebrar a diversidade lingüística e cultural da Europa: Actas do Colóquio de 25 e 26 de Janeiro de 2001*, Organização: Departamento de Linguística Geral e Românica, Faculdade de Letras da Universidade de Lisboa, [Lisboa], Colibri, 2001:53-60 (= *Actas & Colóquios*; 31). | [Reed.]: “Galego, portugués e castelán. Unha interacción produtiva”, en Xosé Manuel Dasilva (ed.), *Perfiles de la traducción hispano-portuguesa*, I, [Vigo], Universidade de Vigo, 2005:63-71.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Exponse a situación editorial do libro portugués en Galicia, tanto en portugués como traducido a galego ou ao castelán. O libro portugués en lingua portuguesa parece que ten garantida unha certa presenza en Galicia, independentemente dos condicionantes académicos, o que confirmaría a hipótese da autora de que Galicia constitúe un área natural de expansión. O libro portugués en Galicia non compite co libro portugués orixinal, porque teñen públicos distintos, e o libro portugués en castelán parece ter unha presenza garantida polo feito de que se distribúen en Galicia as versións en castelán dos moitos textos de autores portugueses que non están traducidos ao galego. De especial interese é o apdo. 3.2. (p. 57-60), no que a autora conta a súa experiencia concreta como tradutora ao castelán do libro de António Lobo Antunes *A ordem natural das coisas*.

8212 A tradución de textos científico-técnicos

Vid. a entrada 993.

8213 A tradución de textos publicitarios

1095 (N/04). PUGA MORUXA, Manuel / RAMALLO, Fernando: “La traducción publicitaria en un mercado plurilingüe: el caso gallego”, en Lourdes Lorenzo García e Ana Mª Pereira Rodríguez (eds.), *Traducción subordinada (III): Traducción y publicidad*, Vigo, Universidade de Vigo, Servizo de Publicacións, 2004:67-99, il. (= *Congresos*; 50).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Na primeira parte do traballo descríbese a situación da tradución publicitaria en Galicia, actividade moi recente cuxos datos sinalan que “cualquier trasvase interlingüístico de este tipo ha de sufrir las consecuencias de la situación sociolingüística que se viva en el momento de iniciarlo” (p. 90). Neste sentido, a presenza do galego neste ámbito considérase escasa, debido a que a coexistencia de actitudes positivas e negativas cara á lingua fai que “la normalización lingüística conseguida en el

ámbito administrativo o incluso en el educativo no sea factible en el ámbito comercial: en los primeros existe una imposición de la lengua más o menos velada [...]; por el contrario, el ámbito del mercado se rige por lógicas como las preferencias de los consumidores" (ibid.); aínda así, os autores sinalan que "en un mercado lingüístico como el gallego, la traducción publicitaria debería constituir una estrategia de planificación lingüística de primer orden, tanto en su dimensión pública como en la privada" (p. 81). Con este obxectivo preséntanse unha serie de estratexias de tradución a través dunha pequena mostra de anuncios reais traducidos do castelán ao galego, tarefa que non parece presentar demasiadas dificultades dada a proximidade filoxenética entre as dúas linguas [sendo este grao de proximidade "un factor de especial importancia a la hora de traducir textos publicitarios, caracterizados por una dependencia muy alta entre el soporte lingüístico y el icónico" (p. 91)]. | Índice: 1. Introducción | 2. Panorama sociolingüístico | 3. El mercado publicitario gallego | 3.1. Uso de la lengua gallega en la comunicación pública | 3.2. Publicidad y lengua gallega | 4. La traducción de la publicidad en Galicia | 4.1. Estrategias de traducción de publicidad en Galicia | 5. Conclusiones.

822 Problemas de tradución

1096 (N/05). ORO, José: "English & Galician Canonical Expressions: Morphological and Syntactic Parallelism", en Adolfo Luis Soto Vázquez (ed.), *Insights into Translation*, VII, A Coruña, Universidade da Coruña, 2005:61-73.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor intenta poñer de manifesto a proximidade morfolóxica (na sufixación e na prefixación) e sintáctica (nas formas de interrogación parcial) do inglés e o galego a través de exemplos de traducións do primeiro ao segundo [T.A.G.].

1097 (N/04). ROSALES SEQUEIROS, Xosé: "Formulaic Expressions in Translation", *Trans*, 8, 2004:105-114. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Málaga, Universidad de Málaga, Departamento de Traducción e Interpretación, [2006], <http://www.trans.uma.es/Trans_8/t8_105-114_XRosales.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 05/09/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

A tradución das expresións fixas revela habitualmente as dificultades e a diversidade de formas lingüísticas existentes na comunicación humana. Decote estas formas son, desde un punto de vista lingüístico, radicalmente diferentes dunhas linguas a outras e na maioría dos casos non é posible unha tradución literal. Ademais, normalmente só hai un conxunto limitado de formas para cada tipo de expresión, que pode ou non estar dispoñible na segunda lingua. O autor explora en detalle estas e outras características das expresións fixas e discute o seu tratamento na actividade tradutora, ofrecendo exemplos de varias linguas, entre elas o galego. Nesta análise examínase criticamente o enfoque do estudo da tradución baseado na noción de equivalencia e danse argumentos contra o mesmo. Como alternativa, inténtase xustificar un enfoque baseado na cognición [Adaptación do resumo que aparece na publicación]. | Índice: 1. Introduction | 2. Equivalence Approach to Formulaic Expressions | 3. Problems with Equivalence Approaches | 4. What Are Formulaic Expressions | 5. Formulaic Expressions: An Alternative Approach | 6. Conclusion.

1098 (R/05). SEVILLA MUÑOZ, Julia / VEIGA NOVOA, Cristina (tr.): “O concepto *correspondencia* na tradución paremiolóxica”, *CFG*, 6, 2004:221-229. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, [2005], <<http://www.cirp.es/pub/docs/cfg06.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 13/03/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

A tradución de paremias ou enunciados sentenciosos supón un atranco para moitos tradutores, motivado xeralmente por teren unha escasa competencia paremiolóxica e non aplicaren o procedemento tradutolóxico máis axeitado en función da natureza destas unidades lingüísticas. Dado que no proceso de tradución paremiolóxica resulta importante o concepto de *correspondencia*, este traballo trata de precisar o devandito concepto e ilustra as explicacións con paremias de procedencia xeográfica moi variada, aínda que a maioría proveñen principalmente das linguas romances (entre elas, o galego) [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

1099 (R/05). TAVARES, Maria Fernanda Fernandes: “A falsidade amiga dos falsos amigos”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:503-512. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

A partir do seu labor docente como profesora de portugués e da experiencia como portuguesa que vive en Galicia, a autora analiza como se debe abordar o tema dos falsos amigos entre galego e portugués (palabras existentes nas dúas linguas con total ou gran semellanza fonética e/ou gráfica, mais con significados distintos). O estudo desenvolvido permite comprobar que a “falsidade podía ser moito mais amiga do que habitualmente se pensa” por dúas razóns, basicamente: “por um maior treino fonético, e [...] pelo recurso mais habitual a conhecimentos [...] de outras línguas” (p. 503). A autora recolleu “palavras que funcionavam como falsos amigos quer perfeitos quer parciais e outras -ou mesmo certas estruturas- que, não podendo ser considerados falsos amigos, criavam aquilo a que chamarei uma certa falsidade” (p. 504). Entre os falsos amigos máis significativos indica, entre outros, *oficina*, *espantoso*, *abrigo*, *bandeja* [*bandexa*]. Mais non só basea o traballo en palabras con significado distinto, senón tamén no grao de utilización de certas palabras que, mesmo existindo en ambas as dúas linguas, son máis empregadas nunha que noutra ou nunha delas se usan en contextos moi determinados (cf. *berro*, *volver* ou *troco*). Así mesmo, a partir da súa propia experiencia como portuguesa que aprendeu galego, sinala a axuda que supón o coñecemento doutra lingua romance como o francés, que permite determinar o significado que presentan en galego palabras como *billete*, *demandar*, *prender* ou *pipa*. A seguir apela á importancia da exactitude dos dicionarios de falsos amigos e artigos publicados sobre este tema, xa que en moitos casos a información que ofrecen é parcial. Indica, ademais, que contribúen á creación de falsos amigos entre galego e portugués fenómenos lingüísticos e culturais como os seguintes: 1) a falsa amizade de certas actitudes fonéticas; 2) a non realización da consoante sibilante sonora; 3) a non realización das vogais nasais e a ligazón do *-m* final á palabra seguinte; 4) determinados elementos fonéticos e prosódicos como a abertura das vogais ou o corte de palabras; 5) certos posicionamentos lóxicos, como *escova*

A tradución

de dentes; 6) o emprego indiscriminado do pretérito perfecto simple no canto do pretérito perfecto composto e o abuso do posesivo de terceira persoa; 7) a formación dos plurais rematados en -z; 8) a tendencia a desfacer grupos consonánticos.

Vid. tamén a entrada 596.

824 A tradución asistida

Vid. a entrada 1126.

825 Didáctica da tradución

Vid. a entrada 302.

826 Historia da tradución

1100 (N/05). LÓPEZ SILVA, Xosé Antonio: “Traducións clásicas e sistema literario galego”, *Grial*, XLIII/167, 2005:104-107.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Análise da tradución dos clásicos gregos e latinos ao galego. O autor distingue catro fases na historia deste tipo de traballos. Na primeira fase, que abrangue desde o 1863 ata os anos vinte do século pasado, as traducións son case testemuñais. A segunda fase chega ata 1936 e nela tivo capital importancia o Seminario de Estudos Galegos e o grupo Nós. A terceira fase, que chega ata 1981, é unha época na que “as traducións dos autores canónicos gregos e latinos cobrarán máis importancia” (p. 106), mais a situación política do país marca a época, aínda que se pode destacar o labor da editorial Galaxia. A cuarta fase abrangue desde a aprobación do Estatuto de Autonomía de Galicia ata a actualidade, época en que hai que salientar a importancia da aparición en 1986 da colección *Clásicos en galego*, se ben segue a existir unha eiva moi importante, que caracteriza o sistema literario galego.

1101 (N/05). LUNA ALONSO, Ana: “A literatura galega traducida no estranxeiro. Un intercambio desigual”, *Grial*, XLIII/167, 2005:32-45.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. DIACRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Sobre a importancia da tradución da literatura galega a outras linguas. Ofrécese unha relación pomenorizada de obras galegas traducidas a outros idiomas, sinalando que na última década o castelán segue a ser a lingua meta máis frecuente, se ben tamén se apreza un aumento das traducións a outras linguas como o alemán, francés, inglés, italiano ou ruso.

Vid. tamén a entrada 1094.

8261 Catálogos de traducións

1102 (N/05). NOIA CAMPOS, María Camiño: “A tradución literaria en galego”, en A. Domínguez Rey (ed.), *Palabra, fogo, alma (Traducir é crear): Textos da V edición do Seminario Internacional de Tradución de Rianxo (Auliga 2004)*, Culleredo, A Coruña, Espiral Maior, 2005:11-26 (= *Auliga ensaio*; 2).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. DIACRÓNICO | 4. MEC | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Ofrécese un breve resumo da actividade tradutora ao galego nas súas diferentes etapas históricas. Na etapa medieval (p. 11-12) incídese nas razóns que levaron á nobreza galega a traducir textos históricos e narrativos, que non foron outras que aumentar o seu prestixio social e reforzar a idea de autonomía fronte a Castela. Nunha segunda etapa (“O Rexurdimento do século XIX”, p. 12-14), as traducións servirían “para exercitar unha lingua de uso exclusivamente coloquial, e cubriron, en certa maneira, a escaseza de producións do deficiente sistema literario galego” (p. 13). Na terceira etapa, correspondente ao século XX (p. 14-24), distínguense tres subperíodos: época da Xeración Nós, etapa da ditadura de Franco e os últimos vinte e cinco anos do século XX. Como conclusión, sinálase que, “malia os últimos anos confirmaren a consolidación da práctica tradutora en Galicia, a situación non é, nin moito menos, a ideal” (p. 24-25). Para a autora, as razóns da aínda modesta actividade tradutora son dúas: a falta de lectores e dunha política seria de promoción da lectura en galego.

83 A interpretación

Vid. a entrada 1048.

84 A dobraxe

1103 (N/05). MONTERO DOMÍNGUEZ, Xoán: “Un achegamento á tradución para a dobraxe en Galicia = An Approach to Translation for Dubbing Purposes in Galicia”, *Madrygal*, 8, 2005:91-96. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Portal de Revistas Científicas Complutenses, [2006], <<http://www.ucm.es/BUCM/revistas/fll/11389664/articulos/MADR0505110091A.PDF>>, [Formato: PDF], [Consulta: 30/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Descríbense brevemente, en relación co ámbito da tradución para a dobraxe, os procesos que o profesional da mediación lingüística debe coñecer e coméntanse os problemas con que se enfrontan os tradutores ao galego neste ámbito. Ao longo do traballo inclúense algunhas referencias históricas ao grao de normalización do idioma galego neste ámbito.

1104 (R/05). PÉREZ FAXIL, Pilar: “Algúns recursos expresivos na dobraxe ó galego”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de*

1996), II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:389-397. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL: INF. DIAFÁSICA

A través da análise dunha serie de películas dobradas ao galego e partindo do suposto de que o estilo xeral das dobraxes que actualmente se emiten pola TVG debe “basarse na realidade viva e plural de situacións comunicativas no noso idioma e nos recursos dos que botan man os falantes para establecer comunicacións eficaces” (p. 389), a autora trata de “facer unha pequena avaliación [...] dalgúns dos recursos expresivos habitualmente empregados nesta clase de producións audiovisuais de relativamente recente aparición no noso idioma” (ibid.). Tamén xulga importante avaliar “a adecuación dalgúns destes recursos ós diferentes contextos, ás situacións comunicativas en que se producen, ás características dos interlocutores que aparecen nos actos de fala e ós rexistros esperables nesos actos de fala” (ibid.). O obxectivo desta avaliación é “avanzar unha serie de orientacións que contribúan a evita-la pobreza expresiva que ás veces se detecta nestas producións que se emiten pola TVG. Con iso procurárase autenticidade nos diálogos e tenderase a facelos máis próximos e máis cribles para os telespectadores” (ibid.).

Vid. tamén a entrada 1048.

► 9 TECNOLOXÍAS DA LINGUAXE

91 Recursos de axuda á edición

912 Verificación gramatical: Recursos, informes e estudos

Vid. a entrada 157.

92 Lingüística de corpus

921 Recursos

9211 Corpus monolingües

1105. LÓPEZ PEREIRA, José Eduardo (dir.) et al.: *CODOLGA: Corpus Documentale Latinum Gallaeciae*, [Ed. en liña n.v.]: [Santiago de Compostela], Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, 2004-, <<http://corpus.cirp.es/codolga>>, [Consulta: 01/10/2004].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. P | 5. LINGUA ESCRITA: INF. DIAFÁSICA (REXISTRO XURÍDICO-ADMINISTRATIVO)

Proxecto que está a desenvolverse no Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades e cuxo obxectivo é constituír un corpus textual coa totalidade da documentación medieval escrita en latín relacionada con Galicia, desde o séc. VIII ata o XV (ambos os dous incluídos). Abrangue os textos recollidos nos cartularios e coleccións documentais dos centros monásticos, así como os documentos das sés catedralicias de Santiago de Compostela, Mondoñedo, Lugo, Tui, Ourense e Astorga, e documentos doutras institucións. O proxecto está a materializarse na base de datos *GALADOC*, en continua ampliación e revisión, que conta actualmente con case 10.000 documentos que conteñen uns 8.000.000 de rexistros e reflicten o contido de 144 edicións. Co buscador *CODOLGA* é posible realizar pescudas na base de datos *GALADOC* de calquera palabra, parte de palabra ou conxunto de palabras segundo diversos criterios. Ata o momento participaron como investigadores no desenvolvemento do proxecto Xosé Luís Couceiro Pérez, José Manuel Díaz de Bustamante, Fernando López Alsina, Francisco Carrillo Boutoureira, Mar Suevo Pena e María Inés Verde Pena.

RECS.: Dieter Kremer, "Corpus Documentale Latinum Gallaeciae (GALADOC)", *Galicien Magazin*, 13, 2002:58-66. [Ed. facs. en liña n.v.]: [Trier], Galicien-Zentrum der Universität Trier, [2005], <<http://www.alt.uni-trier.de/uni/fb2/romanistik/galicia/pdf/galicien-magazin13.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/10/2005].

1106. ROJO, Guillermo (dir.) / GARCÍA GONDAR, Francisco (dir. adxunto) / DOMÍNGUEZ NOYA, Eva (coord.) et al.: *CORGA: Corpus de Referencia do Galego Actual (Versión 1.3)*, [Ed. en liña n.v.]: [Santiago de Compostela], Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, [2001-], <<http://nunes.cirp.es/corgaxml>>, [Formato: XML], [Consulta: 04/06/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA

Proxecto iniciado en 1994 co obxectivo de ofrecer en formato electrónico unha colección de textos do galego moderno producidos a partir de 1975, lematizados e anotados morfolóxica e sintacticamente. Son textos de diferentes tipos: xornais, semanarios, revistas, ensaios e textos de ficción (novela, relato curto e teatro). Foron seleccionados con criterios suficientemente amplos como para representar o uso lingüístico do galego actual. A primeira versión do *CORGA* (1.0) estivo operativa entre 2001-2004, a segunda (1.2) entre 2004-2008 e a actual (1.3) está na rede desde o 04/06/2008. Esta última versión -que integra todos os textos das versións anteriores e en cuxa ampliación se traballa actualmente- consta de 23.059.543 formas gráficas (excluídas as cifras), que corresponden a 384.669 formas distintas e que proceden do procesamento de 437 xornais, 86 revistas e 390 libros. Arestora *CORGA* aínda non contén ningún tipo de anotación lingüística, de tal xeito que só é posible facer buscas por palabras, combinacións de palabras ou patróns de palabras illados ou en distintas combinacións, por tipos de texto, épocas, áreas temáticas ou calquera combinación dos parámetros anteriores. Ademais, a partir da versión 1.2 funciona un novo sistema de consulta da nómina de autores e obras que permite buscar

que obras ou autores están no corpus, saber que número de palabras totais e documentos corresponde á busca realizada ou que cantidade de palabras contén o corpus nunha certa área temática, período de tempo, etc. Na documentación do proxecto ofrécese información sobre os índices de frecuencia das 5.000 formas máis repetidas. Os bolseiros que participan actualmente no desenvolvemento do proxecto ou participaron en fases previas son os seguintes: María Teresa Araújo García, Xosé Bestilleiro Bello, Cristina Blanco González, Bárbara Canziani Kristensen, Silvana Castro García, Amparo Cereixo Silva, Inés Diz Gamallo, Sandra Domínguez Carreiro, Beatriz Fernández Paredes, Susana Ferreiro García, Susana García Rodríguez, Sonia Gómez Castro, Déborah González Martínez, Ana Ledo Villaverde, Belén López Gómez, Olalla Márquez Losada, Mónica Martínez Baleirón, María Teresa Monteagudo Cabaleiro, Xesús Manuel Mosquera Carregal, Luísa Pita Rubido, Isabel Porto Cacheiro, Antón Porto Sánchez, Iria del Río Gayo, Damián Suárez Vázquez, Sonia Varela Pombo, Pilar Vázquez Grandas e Susana Vázquez Recarey; do software e a xestión informática é responsable Francisco Mario Barcala.

1107 (N/05). SEMINARIO DE LINGÜÍSTICA INFORMÁTICA DA UNIVERSIDADE DE VIGO / OBSERVATORIO DE NEOLOXÍA DA UNIVERSIDADE DE VIGO: *Corpus ACHEGA de textos de economía en galego*, [Ed. en liña n.v.]: en *Corpus Técnico do Galego (CTG)*, [Vigo], Universidade de Vigo, Seminario de Lingüística Informática / Observatorio de Neoloxía, [2005-], <<http://sli.uvigo.es/CTG/>>, [Formato: XML], [Consulta: 10/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: INF. DIAFÁSICA (REXISTRO CIENTÍFICO-TÉCNICO)

Subcorpus integrado no *Corpus Técnico do Galego (CTG)* [entrada 1110]. Na data da última consulta estaba constituído por 2.055.837 formas. A interface web permite facer pescudas simples de palabras illadas ou de secuencias de palabras e pescudas complexas con expresións regulares constituídas por secuencias de caracteres e símbolos que describen como son as cadeas de texto buscadas. O responsable do deseño e programación web é Xavier Gómez Guinovart.

1108 (N/05). SEMINARIO DE LINGÜÍSTICA INFORMÁTICA DA UNIVERSIDADE DE VIGO / OBSERVATORIO DE NEOLOXÍA DA UNIVERSIDADE DE VIGO: *Corpus AUGA de textos de ecoloxía e ciencias ambientais en galego*, [Ed. en liña n.v.]: en *Corpus Técnico do Galego (CTG)*, [Vigo], Universidade de Vigo, Seminario de Lingüística Informática / Observatorio de Neoloxía, [2005-], <<http://sli.uvigo.es/CTG/>>, [Formato: XML], [Consulta: 10/04/2008]. | [Ed. en liña n.v.]: en *Corpus CTAG: Versión etiquetada do Corpus Técnico do Galego (CTG)*, [2007-], <<http://sli.uvigo.es/CTAG/>>, [Formato: XML], [Consulta: 10/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: INF. DIAFÁSICA (REXISTRO CIENTÍFICO-TÉCNICO)

Subcorpus integrado no *Corpus Técnico do Galego (CTG)* [entrada 1110]. Na data da última consulta estaba constituído por 2.349.362 formas. A interface web permite facer pescudas simples de palabras illadas ou de secuencias de palabras e pescudas complexas con expresións regulares constituídas por secuencias de caracteres e símbolos que describen como son as cadeas de texto buscadas. Na versión etiquetada é posible facer pescudas de formas ou lemas correspondentes a 16 categorías gramaticais. O responsable do deseño e programación web é Xavier Gómez Guinovart.

1109 (N/05). SEMINARIO DE LINGÜÍSTICA INFORMÁTICA DA UNIVERSIDADE DE VIGO / OBSERVATORIO DE NEOLOXÍA DA UNIVERSIDADE DE VIGO: *Corpus GALEX de textos xurídico-administrativos en galego*, [Ed. en liña n.v.]: en *Corpus Técnico do Galego (CTG)*, [Vigo], Universidade de Vigo, Seminario de Lingüística Informática / Observatorio de Neoloxía, [2005-], <<http://sli.uvigo.es/CTG/>>, [Formato: XML], [Consulta: 10/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: INF. DIAFÁSICA (REXISTRO XURÍDICO-ADMINISTRATIVO)

Subcorpus integrado no *Corpus Técnico do Galego (CTG)* [entrada 1110]. Na data da última consulta estaba constituído por 2.516.846 formas. A interface web permite facer pescudas simples de palabras illadas ou de secuencias de palabras e pescudas complexas con expresións regulares constituídas por secuencias de caracteres e símbolos que describen como son as cadeas de texto buscadas. O responsable do deseño e programación web é Xavier Gómez Guinovart.

1110 (N/05). SEMINARIO DE LINGÜÍSTICA INFORMÁTICA DA UNIVERSIDADE DE VIGO / OBSERVATORIO DE NEOLOXÍA DA UNIVERSIDADE DE VIGO: *Corpus Técnico do Galego (CTG)*, [Ed. en liña n.v.]: [Vigo], Universidade de Vigo, Seminario de Lingüística Informática / Observatorio de Neoloxía, [2005-], <<http://sli.uvigo.es/CTG/>>, [Formato: XML], [Consulta: 10/04/2008]. | [Ed. en liña n.v.]: *Corpus CTAG: Versión etiquetada do Corpus Técnico do Galego (CTG)*, [2007-], <<http://sli.uvigo.es/CTAG/>>, [Formato: XML], [Consulta: 10/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: INF. DIAFÁSICA (REXISTRO CIENTÍFICO-TÉCNICO)

Corpus etiquetado e lematizado de rexistros especializados do galego contemporáneo. Na data da última consulta estaba constituído polos seguintes subcorpus, que suman, en conxunto, 12.261.534 formas: *XIGA* (textos de informática e telecomunicacións, 2.027.816 formas), *GALEX* (textos xurídico-administrativos, 2.516.846 formas), *ACHEGA* (textos de economía, 2.055.837 formas), *AUGA* (textos de ecoloxía e ciencias ambientais, 2.349.362 formas), *SOGAL* (textos de socioloxía, 2.442.765), *MEDIGAL* (textos de medicina, 868.937 formas). O sistema xestor permite facer pescudas globais (en todos os corpus ao mesmo tempo) ou específicas (en cada corpus). A interface web permite facer pescudas simples de palabras illadas ou de secuencias de palabras e pescudas complexas con expresións regulares constituídas por secuencias de caracteres e símbolos que describen como son as cadeas de texto buscadas. No momento da última consulta, a versión etiquetada *CTAG* só contiña textos do *Corpus AUGA de textos de ecoloxía e ciencias ambientais en galego* [entrada 1108] e permite facer pescudas de formas ou lemas correspondentes a 16 categorías gramaticais. O responsable do deseño e programación web é Xavier Gómez Guinovart.

1111 (N/05). SEMINARIO DE LINGÜÍSTICA INFORMÁTICA DA UNIVERSIDADE DE VIGO / OBSERVATORIO DE NEOLOXÍA DA UNIVERSIDADE DE VIGO: *Corpus XIGA de textos de informática e telecomunicacións en galego*, [Ed. en liña n.v.]: en *Corpus Técnico do Galego (CTG)*, [Vigo], Universidade de Vigo, Seminario de Lingüística Informática / Observatorio de Neoloxía, [2005-], <<http://sli.uvigo.es/CTG/>>, [Formato: XML], [Consulta: 10/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: INF. DIAFÁSICA (REXISTRO CIENTÍFICO-TÉCNICO)

Subcorpus integrado no *Corpus Técnico do Galego (CTG)* [entrada 1110]. Na data da última consulta estaba constituído por 2.027.816 formas. A interface web permite facer pescudas simples de palabras illadas ou de secuencias de palabras e pescudas complexas con expresións regulares constituídas por secuencias de caracteres e símbolos que describen como son as cadeas de texto buscadas. O responsable do deseño e programación web é Xavier Gómez Guinovart.

1112. VARELA BARREIRO, Xavier (dir.): *TMILG: Tesouro Medieval Informatizado da Lingua Galega [Versión 1.0.4]*, [Ed. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Universidade de Santiago de Compostela, Instituto da Lingua Galega, 2004-, <<http://ilg.usc.es/tmilg/>>, [Formato: XML], [Consulta: 30/11/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. ME | 5. LINGUA ESCRITA: INF. DIAFÁSICA (REXISTRO XURÍDICO-ADMINISTRATIVO), LINGUA LITERARIA

Ofrece en formato electrónico unha importante colección de textos galegos datados entre o séc. XIII e principios do séc. XIV. Polo momento inclúe a totalidade das obras non notariais e unha boa parte das notariais (85%). Contén uns 12.500 documentos en que se achan máis de sete millóns de palabras. O sistema de consulta permite buscar unha ou varias palabras, facer buscas booleanas e empregar comodíns. Ademais, pódense refinar as buscas facendo restricións cronolóxicas, por xénero, por subxénero ou por obra. No equipo filolóxico e paleográfico do proxecto figuran os seguintes investigadores: Ramón Lorenzo, José Luís Couceiro Pérez, María Sol López Martínez, Ramón Mariño Paz, Eduardo Moscoso Mato, José Antonio Puentes Romay, Alexandre Rodríguez Guerra, Carme Silva Domínguez, Xavier Balsas Barbeira, María Xesús Bello Rivas, Xosé Bestilleiro Bello, Manuel Blanco López, Alexandra Cabana Outeiro, Amparo Cereixo Silva, Ana Escourido Pernas, Sonia Gómez Castro, Ana González Iglesias, Ricardo Gutiérrez Pichel, Clemente López Leizán, Lilliana Martínez Calvo, Paulo Martínez Lema, Vicenta Outeiro Suárez, María do Carme Pérez Picallo, Ana Belén Rey Rodríguez, Xoán Carlos Rodríguez Pérez, Xosé Soto Andión, Marta Souto Vaqueiro, Damián Suárez Vázquez, Valentina Veiga Alonso, Ana Vidal Meijón.

1113. XAVIER, Maria Francisca (dir.) et al.: *CIPM: Corpus Informatizado do Português Medieval*, [Ed. en liña n.v.]: Lisboa, Universidade Nova de Lisboa, Faculdade de Ciencias Sociais e Humanas, 2003-, <<http://cipm.fcsh.unl.pt/>>, [Consulta: 16/08/2004].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. PORTUGUÉS | 4. PM | 5. LINGUA ESCRITA

Ambicioso proxecto de constitución dun corpus do portugués medieval iniciado en 1993 e cuxos responsables actuais son Maria Francisca Xavier, Maria de Lourdes Crispim, Graça Vicente, Maria Lobo, Maria Alexandra Fiéis, Maria Cristina Silva, Ana Castro, Sandro Dias, Maria de Fátima Martins e João Loureiro. Contén un ampla nómina de textos latino-romances dos sécs. IX ao XII e textos galego-portugueses e portugueses dos sécs. XII ao XVI, que van sendo etiquetados automaticamente con posterior revisión dos resultados da etiquetación. Segundo a tipoloxía de xéneros, son textos notariais, cronísticos, de prosa didáctico-moral e literarios, xa publicados ou fornecidos polos propios editores.

Vid. tamén a entrada 391.

9212 Corpus multilingües

1114. SEMINARIO DE LINGÜÍSTICA INFORMÁTICA DA UNIVERSIDADE DE VIGO: *CLUVI: Corpus Lingüístico da Universidade de Vigo*, [Ed. en liña n.v.]: [Vigo], Universidade de Vigo, Seminario de Lingüística Informática, [2003-], <<http://sli.uvigo.es/CLUVI/>>, [Formato: XML/TMX], [Consulta: 10/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 4. C

Corpus paralelo aliñado a nivel de frase e constituído por un conxunto de memorias de tradución de rexistros especializados, consultable a través dunha interface web que permite facer pescudas simples e complexas de palabras illadas ou de secuencias de palabras, para obter as equivalencias bilingües / plurilingües dos termos buscados nos seus contextos de uso, en traducións reais e documentadas. A web é especialmente útil como dicionario bilingüe e tamén funciona como un dicionario de frases. O número de obras aliñadas e os pares de linguas dispoñibles aumenta con regularidade, pois é aínda un corpus en construción. No seu estado actual, os textos do *CLUVI* con presenza do galego pertencen a cinco rexistros especializados (textos xurídico-administrativos, xornalísticos, de informática, literarios e de economía) e a seis combinacións lingüísticas verbo do galego (galego-castelán, inglés-galego-francés-castelán, inglés-galego, francés-galego, castelán-galego-catalán-éuscaro, alemán-galego). Repártense en nove subcorpus e as buscas poden facerse no conxunto ou en cada un deles: *Corpus xurídico LEGA galego-español* [entrada 1120] con 140.376 unidades de tradución e 6.329.655 formas, *Corpus UNESCO inglés-galego-francés-español de divulgación científica* [entrada 1118] con 47.905 unidades de tradución e 3.724.620 formas, *Corpus LOGALIZA de localización de software inglés-galego* (2006-, vid. *BILEGA* 13537) con 133.929 unidades de tradución e 1.979.687 formas, *Corpus literario TECTRA inglés-galego* [entrada 1117] con 51.096 unidades de tradución e 1.476.020 formas, *Corpus literario FEGA francés-galego* [entrada 1116] con 32.796 unidades de tradución e 1.267.119 formas, *Corpus CONSUMER español-galego-catalán-euskara de información sobre consumo* (2006-, vid. *BILEGA* 14272) con 89.780 unidades de tradución e 5.586.431 formas, *Corpus literario DEGA alemán-galego* (2006-, vid. *BILEGA* 13536) con 2.979 unidades de tradución e 76.364 formas, *Corpus VEIGA de subtitulación de películas inglés-galego* [entrada 1119] con 8.717 unidades de tradución e 78.032 formas, *Corpus EGAL de economía galego-español* [entrada 1115] con 19.758 unidades de tradución e 718.642 formas. Na data da última consulta estes nove corpus contiñan un total de 21.236.570 formas. Os responsables do aliñamento dos textos son Ánxeles Torres Padín, Santiago González Lopo, Eva Díaz Rodríguez, Xavier Gómez Guinovart, Elena Sacau Fontenla, Lorena Meizoso Allegue, Anxo Otero Ruiz, Adriana Lago Pena, Miguel López Docampo, Rosa Lubián Campos, Alexandre Insua Moreira, Rocío Abelleira, Asier Alcázar, Santiago García, Patricia Sotelo Dios, Susana López Fernández, e Luis Castro-Rial. O responsable do deseño e programación web é Xavier Gómez Guinovart.

Recs.: *O Cartafol*, 13, 2004, <http://ocartafol.usc.es/con_creto.asp?OCartafol=13&Artigo=80>, [Formato: HTML], [Consulta: 30/11/2005].

1115. SEMINARIO DE LINGÜÍSTICA INFORMÁTICA DA UNIVERSIDADE DE VIGO: *Corpus EGAL de economía galego-español*, [Ed. en liña n.v.]: en *CLUVI: Corpus Lingüístico da Universidade de Vigo*, [Vigo], Universidade de Vigo, Seminario de Lingüística Informática, [2004-], <<http://sli.uvigo.es/CLUVI/>>, [Formato: XML/TMX], [Consulta: 10/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: INF. DIAFÁSICA (REXISTRO CIENTÍFICO-TÉCNICO)

Corpus paralelo galego-castelán aliñado a nivel de frase, constituído por textos de economía e integrado no *CLUVI: Corpus Lingüístico da Universidade de Vigo* [entrada 1114]. Na data da última consulta contiña 19.758 unidades de tradución con 718.642 formas (346.855 do galego e 371.787 do castelán). A interface web permite facer pescudas simples e complexas (con comodíns) de palabras illadas ou de secuencias de palabras, para obter as equivalencias bilingües dos termos buscados nos seus contextos de uso, en traducións reais e documentadas. Os responsables do aliñamento dos textos son Susana López Fernández e Luis Castro-Rial. O responsable do deseño e programación web é Xavier Gómez Guinovart.

1116. SEMINARIO DE LINGÜÍSTICA INFORMÁTICA DA UNIVERSIDADE DE VIGO: *Corpus literario FEGA francés-galego*, [Ed. en liña n.v.]: en *CLUVI: Corpus Lingüístico da Universidade de Vigo*, [Vigo], Universidade de Vigo, Seminario de Lingüística Informática, [2004-], <<http://sli.uvigo.es/CLUVI>>, [Formato: XML/TMX], [Consulta: 10/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Corpus paralelo francés-galego aliñado a nivel de frase, constituído por textos literarios e integrado no *CLUVI: Corpus Lingüístico da Universidade de Vigo* [entrada 1114]. Na data da última consulta contiña 32.796 unidades de tradución con 1.267.119 formas (658.221 do francés e 608.898 do galego). A interface web permite facer pescudas simples e complexas (con comodíns) de palabras illadas ou de secuencias de palabras, para obter as equivalencias bilingües dos termos buscados nos seus contextos de uso, en traducións reais e documentadas. Os responsables do aliñamento dos textos son Eva Díaz Rodríguez, Alexandre Ínsua Moreira e Rocío Abelleira. O responsable do deseño e programación web é Xavier Gómez Guinovart.

1117. SEMINARIO DE LINGÜÍSTICA INFORMÁTICA DA UNIVERSIDADE DE VIGO: *Corpus literario TECTRA inglés-galego*, [Ed. en liña n.v.]: en *CLUVI: Corpus Lingüístico da Universidade de Vigo*, [Vigo], Universidade de Vigo, Seminario de Lingüística Informática, [2003-], <<http://sli.uvigo.es/CLUVI>>, [Formato: XML/TMX], [Consulta: 10/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Corpus paralelo inglés-galego aliñado a nivel de frase, constituído por textos literarios e integrado no *CLUVI: Corpus Lingüístico da Universidade de Vigo* [entrada 1114]. Na data da última consulta contiña 51.096 unidades de tradución con 1.476.020 formas (758.575 do inglés e 717.445 do galego). A interface web permite facer pescudas simples e complexas (con comodíns) de palabras illadas ou de secuencias de palabras, para obter as equivalencias bilingües dos termos buscados nos seus contextos de uso, en traducións reais e documentadas. Os responsables do aliñamento dos textos son Elena Sacau Fontenla, Eva Díaz Rodríguez, Lorena Meizoso Allegue, Anxo Otero Ruiz, Adriana Lago Pena, Miguel López Docampo e Rosa Lubián Campos. O responsable do deseño e programación web é Xavier Gómez Guinovart.

1118. SEMINARIO DE LINGÜÍSTICA INFORMÁTICA DA UNIVERSIDADE DE VIGO: *Corpus UNESCO inglés-galego-francés-español de divulgación científica*, [Ed. en liña n.v.]: en *CLUVI: Corpus Lingüístico da Universidade de Vigo*, [Vigo], Universidade de Vigo, Seminario de Lingüística

Informática, [2004-], <<http://sli.uvigo.es/CLUVI>>, [Formato: XML/TMX], [Consulta: 10/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: INF. DIAFÁSICA (REXISTRO CIENTÍFICO-TÉCNICO)

Corpus paralelo inglés-galego-francés-castelán aliñado a nivel de frase, constituído por textos de divulgación científica e integrado no *CLUVI: Corpus Lingüístico da Universidade de Vigo* [entrada 1114]. Na data da última consulta contiña 47.905 unidades de tradución con 3.724.620 formas (927.698 do inglés, 902.232 do galego, 962.085 do castelán e 932.605 do francés). A interface web permite facer pescudas simples e complexas (con comodíns) de palabras illadas ou de secuencias de palabras, para obter as equivalencias bilingües dos termos buscados nos seus contextos de uso, en traducións reais e documentadas. A responsable do aliñamento dos textos é Eva Díaz Rodríguez. O responsable do deseño e programación web é Xavier Gómez Guinovart.

1119. SEMINARIO DE LINGÜÍSTICA INFORMÁTICA DA UNIVERSIDADE DE VIGO: *Corpus VEIGA de subtitulación de películas inglés-galego*, [Ed. en liña n.v.]: en *CLUVI: Corpus Lingüístico da Universidade de Vigo*, [Vigo], Universidade de Vigo, Seminario de Lingüística Informática, [2003-], <<http://sli.uvigo.es/CLUVI>>, [Formato: XML/TMX], [Consulta: 10/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA

Corpus paralelo inglés-galego aliñado a nivel de frase e integrado no *CLUVI: Corpus Lingüístico da Universidade de Vigo* [entrada 1114]. Na data da última consulta contiña 8.717 unidades de tradución con 78.032 formas (43.423 do inglés e 34.609 do galego). A interface web permite facer pescudas simples e complexas (con comodíns) de palabras illadas ou de secuencias de palabras, para obter as equivalencias bilingües dos termos buscados nos seus contextos de uso, en traducións reais e documentadas. A responsable do aliñamento dos textos é Patricia Sotelo Dios. O responsable do deseño e programación web é Xavier Gómez Guinovart.

1120. SEMINARIO DE LINGÜÍSTICA INFORMÁTICA DA UNIVERSIDADE DE VIGO: *Corpus xurídico LEGA galego-español*, [Ed. en liña n.v.]: en *CLUVI: Corpus Lingüístico da Universidade de Vigo*, [Vigo], Universidade de Vigo, Seminario de Lingüística Informática, [2003-], <<http://sli.uvigo.es/CLUVI>>, [Formato: XML/TMX], [Consulta: 10/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: INF. DIAFÁSICA (REXISTRO XURÍDICO-ADMINISTRATIVO)

Corpus paralelo galego-castelán aliñado a nivel de frase, constituído por textos xurídicos e integrado no *CLUVI: Corpus Lingüístico da Universidade de Vigo* [entrada 1114]. Na data da última consulta contiña 140.376 unidades de tradución con 6.329.655 formas (3.036.267 do galego e 3.293.388 do castelán). A interface web permite facer pescudas simples e complexas (con comodíns) de palabras illadas ou de secuencias de palabras, para obter as equivalencias bilingües dos termos buscados nos seus contextos de uso, en traducións reais e documentadas. Os responsables do aliñamento dos textos son Ánxeles Torres Padín e Santiago González Lopo. O responsable do deseño e programación web é Xavier Gómez Guinovart.

Vid. tamén a entrada 391.

922 Informes e estudos

1121 (R/04). BRISABOA, Nieves R. / LÓPEZ, Juan Ramón / RODRÍGUEZ PENABAD, Miguel / SAAVEDRA PLACES, Ángeles: “Diachronic Stemmed Corpus and Dictionary of Galician Language”, en Alexander F. Gelbukh (ed.), *Computational Linguistics and Intelligent Text Processing: 4th International Conference, CICLing 2003 (Mexico City, Mexico, February 16-22, 2003): Proceedings*, Berlin / Heidelberg, Springer, 2003:410-414 (= *Lecture Notes in Computer Science*; 2588). | [Ed. en liña]: 19-II-2004, <<http://www.springerlink.com>>, Formato: PDF, [Consulta: 28/01/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Preséntase un corpus etiquetado manualmente de 460 documentos escritos en galego medieval que conteñen 5.601.290 formas e un dicionario diacrónico tirado del. Explícanse as súas potenciais aplicacións cuxo futuro desenvolvemento figura entre os proxectos dos autores.

1122 (R/04). BRISABOA, Nieves R. / CALLÓN, Carlos / LÓPEZ, Juan Ramón / SAAVEDRA PLACES, Ángeles / SANMARTÍN REI, Goretta: “Stemming Galician Texts”, en Alberto H. F. Laender e Arlindo L. Oliveira (eds.), *String Processing and Information Retrieval: 9th International Symposium, SPIRE 2002 (Lisbon, Portugal, September 11-13, 2002)*, Berlin / Heidelberg, Springer, 2002:91-97 (= *Lecture Notes in Computer Science*; 2476). | [Ed. en liña]: 19-II-2004, <<http://www.springerlink.com>>, Formato: PDF, [Consulta: 30/10/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Descríbese o algoritmo de lematización de textos do galego moderno desenvolvido polos autores. Este algoritmo é aplicable a textos escritos en calquera das catro propostas de codificación ortográfica existentes naquela altura e atópase na fase de aplicación co obxectivo de melloralo. Porén, non pode ser aplicado aos textos anteriores á codificación ortográfica de 1977 [*Bases para unificación das normas lingüísticas do galego* (vid. *BILEGA* 850)] e, por esta razón, os autores adoptaron unha aproximación exhaustiva consistente en definir un conxunto moi extenso de grupos de palabras que faga posibles comparacións sistemáticas de palabras para lematizar documentos escritos antes desa data. Ademais, describen unha ferramenta para a creación deses grupos de palabras necesarios nesta aproximación [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

1123 (N/04). CAMPILLO DÍAZ, Francisco / RODRÍGUEZ LIÑARES, Leandro / RODRÍGUEZ BANGA, Eduardo / IGLESIAS IGLESIAS, Gonzalo / MÉNDEZ PAZÓ, Francisco: “Desarrollo de un sistema de análisis sintáctico para el idioma gallego”, en Emilio Sanchis Arnal (ed.), *Actas de las III Jornadas en Tecnología del Habla (3JTH) (Valencia, 17 al 19 de Noviembre de 2004)*, [Valencia], Universidad Politécnica de Valencia, Facultad de Informática, Departamento de Sistemas Informáticos y Computación, [2004]:159-164, il. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Madrid], Red Temática en Tecnologías del Habla, [2004], <<http://lorien.die.upm.es/~lapiz/rtth/JORNADAS/III/actas3JTH.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 10/06/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Descríbese o actual estado de desenvolvemento dun sistema de análise sintáctica automática para o galego, que se atopa xa nunha fase avanzada. Está constituído por dous módulos: un analizador

morfosintáctico e un analizador sintáctico. O primeiro pódese considerar un estado intermedio entre a análise morfolóxica e a sintáctica e serve para identificar a categoría gramatical de cada palabra na oración; para iso ten en conta a palabra no seu contexto real e combina un conxunto reducido de regras fiables e un modelo estatístico baseado en n-gramas. O segundo determina as funcións desas mesmas palabras e as relacións xerárquicas que se establecen entre elas. Para a análise sintáctica implementouse un analizador de gramáticas non probabilistas de contexto libre, que son un modelo moi utilizado para o estudo estrutural das linguas naturais, deixando a súa adaptación a gramáticas probabilistas de contexto libre (PCFG) para unha fase posterior. Como punto de partida dispoñíase dun analizador morfosintáctico que inclúe un algoritmo de desambiguación de categorías gramaticais e ofrece un nivel de precisión bastante alto. O obxectivo final é a adquisición dun corpus textual analizado sintacticamente que sirva para a estimación das probabilidades necesarias nunha PCFG. Os resultados obtidos ata o momento son claramente positivos no que respecta á análise morfosintáctica e as análises sintácticas que ofrece son tamén moi prometedoras. O analizador sintáctico segue en fase de desenvolvemento, tanto no que se refire ao conxunto de regras de análise como á implementación do propio analizador. No tocante á gramática, contén regras que lle permiten analizar frases sinxelas facendo uso das concordancias que se dan en sintagmas nominais sinxelos. Ademais, é capaz de analizar enumeracións de sintagmas nominais, adxectivas ou verbais, sintagmas adxectivos explicativos e especificativos, proposicións subordinadas adxectivas e algunhas subordinadas substantivas [C.B.G.].

1124 (N/05). COUCEIRO PÉREZ, Xosé Luís: “CODOLGA na investigación do léxico hispánico primitivo”, en Ana Isabel Boullón Agrelo, Xosé Luis Couceiro Pérez e Francisco Fernández Rei (eds.), *As tebras alumeadas: Estudos filolóxicos ofrecidos en homenaxe a Ramón Lorenzo*, [Promovido polo] Departamento de Filoloxía Galega, Santiago de Compostela, Universidade de Santiago, 2005:83-101 (= *Homenaxes*).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. P

Avaliación provisional da base de datos *CODOLGA: Corpus documentale latinum Gallaeciae* [entrada 1105], de consulta pública no enderezo electrónico <http://corpus.cirp.es/codolga>, a través da comparación cos datos que ofrece o *Léxico hispánico primitivo* (LHP) (2004, vid. *BILEGA* 11782), proxectado e dirixido por Ramón Menéndez Pidal, redactado por Rafael Lapesa, coa colaboración de Constantino García, e publicado por Manuel Seco. En primeiro lugar, descríbense as diferenzas existentes entre ambas fontes: concentración na lingua latina e escaseza de formas romances en *CODOLGA*, fronte a datos menos marcados no *LHP*, inclusión de elementos onomásticos con capacidade para evocar unha datación concreta en *CODOLGA* e tratamento menos especializado no *LHP*. Escóllense para a comparación textos datados entre os aa. 800-1200 coa intención de intentar manter o equilibrio entre as fontes de referencia. A partir de aí analízase o comportamento das formas A, AB, AD en distintos contextos e expóñense as súas posibilidades significativas (indicación de dirección, relación temporal, marca de complemento directo ou indirecto, etc.). A comparación remata co estudo das distintas manifestacións da forma *ABATE* nos dous corpus. Conclúe o autor defendendo as vantaxes que ofrece o manexo dunha base de datos para o tratamento de grandes coleccións de textos que, entre outras cousas, permiten a comprobación dos datos achegados por un vocabulario ou glosario.

1125 (N/05). DÍAZ DE BUSTAMANTE, José Manuel: “Notas á xestión de bases de datos textuais: a documentación latina medieval do Reino de Galicia”, en Ana Isabel Boullón Agrelo, Xosé Luis Couceiro Pérez e Francisco Fernández Rei (eds.), *As tebras alumeadas: Estudos filolóxicos*

ofrecidos en homenaxe a Ramón Lorenzo, [Promovido polo] Departamento de Filoloxía Galega, Santiago de Compostela, Universidade de Santiago, 2005:115-125 (= *Homenaxes*).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. P

Estudo sobre o manexo e a xestión de bases de datos textuais, coa intención de describir os distintos métodos de recuperación da información e as vantaxes que pode supoñer o seu emprego no tratamento dun corpus ou varios: establecemento da existencia de variantes gráficas para distintas formas, presentación do contexto de aparición dun elemento concreto ou ordenamento cronolóxico dos usos e casos máis destacables dunha palabra ou conxunto delas. O autor ofrece unha análise pormenorizada dos métodos de recuperación da información textual por medios distintos da lectura secuencial: sistemas indexados, sistemas de texto libre, sistemas de recuperación distribuída, sistemas híbridos, sistemas de corpus etiquetado ou índices de relevancia. A utilidade da xestión de bases de datos textuais vén exemplificada no tratamento dos 77 primeiros documentos do volume primeiro dos *Portugaliae Monumenta Histórica* que, a pesar da súa gran disparidade, presentan un notable valor histórico e lingüístico. Así, e aínda que se constata a imposibilidade de obter unha edición crítica global de todos os documentos dun corpus a partir dunha simple análise estatística de patróns regulares, si se destaca a posibilidade de organizar e estruturar materiais abundantes e de obter informacións varias sobre elementos individuais ou combinacións de palabras, como erros de comprensión por parte dos copistas ou variedade de léxico empregado en distintas áreas temáticas. Finalmente, o autor centra a súa atención no proxecto *CODOLGA: Corpus Documentale Latinum Gallaciae* [entrada 1105], que ofrece acceso gratuíto á base de datos de textos latinos medievais do Reino de Galicia, para defender que un tratamento axeitado dos datos informatizados facilita notablemente a actividade dos investigadores porque favorece as pescudas dirixidas e, consecuentemente, a obtención controlada de datos de cara a unha finalidade concreta.

1126 (N/05). GÓMEZ GUINOVART, Xavier: “Procesamiento y aplicaciones de los corpus paralelos”, *Novática*, 175, 2005:50-54. | [Ed. facs. en liña]: Barcelona, Asociación de Técnicos de Informática, [2005], <<http://www.ati.es/novatica/>>, [Formato: PDF], [Consulta: 20/04/2008]. | [Ed. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Lingüística Informática, 2005, <<http://webs.uvigo.es/sli/arquivos/nov175.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/01/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Análizanse as características dos corpus paralelos (entendidos como coleccións de bitextos, ou textos constituídos por un texto e a súa tradución) e a súa utilidade no campo das concordancias bilingües, a extracción léxica e a tradución automática. Este tipo de corpus, codificados a partir de estándares relacionados co XML (*eXtensible Markup Language*), entre os que destacan XCES (*XML Corpus Encoding Standard*) e TMX (*Translation Memory eXchange*) supoñen unha especialización dos corpus plurilingües. O seu emprego permite atopar nun texto a tradución de calquera tipo de fragmento textual presentado baixo a forma de expresións regulares nun contexto de uso real e documentado, a elaboración de repertorios lexicográficos bilingües a partir de corpus e a elaboración de regras de tradución despois da análise das equivalencias atopadas en construcións semellantes. A modo de ilustración das características do formato TMX, creado en 1997 para permitir o intercambio de memorias de tradución entre os distintos entornos de tradución, amósase o aliñamento inglés-galego do *CLUVI: Corpus Lingüístico da Universidade de Vigo* [entrada 1114]. | Índice: 1. Introducción | 2. Corpus paralelos e estándares de codificación | 3. Aplicacións dos corpus paralelos | 5. Conclusións.

1127 (R/05). GRAÑA, Jorge / BARCALA, Francisco Mario / VILARES, Jesús: “Formal Methods of Tokenization for Part-of-Speech Tagging”, en Alexander Gelbukh (ed.), *Computational Linguistics and Intelligent Text Processing: 3rd International Conference, CICLing 2002 (Mexico City, Mexico, 17-23 February, 2002): Proceedings*, Berlin / Heidelberg, Springer, 2002:240-249 (= *Lecture Notes in Computer Science*; 2276). | [Ed. facs. en liña]: 1-I-2002, <<http://www.springerlink.com/content/gwk4ywjclt80utlp/fulltext.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 24/04/2008]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [A Coruña], Universidade da Coruña, UDCDSpace, 28-X-2005, <<http://hdl.handle.net/2183/148>>, Formato: PS, [Consulta: 30/06/2008]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [A Coruña], Universidade da Coruña, COLE Research Group, [2006], <<http://www.grupocole.org/cole/library/ps/GraBarVil2002a.pdf>>, [Formato: PDF] / <<http://www.grupocole.org/cole/library/ps/GraBarVil2002a.ps.gz>>, [Formato: PS comprimido], [Consulta: 10/06/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Descríbese a estrutura dun preprocesador xenérico que pode ser complementado con información lingüística específica dun idioma e que se encarga de segmentar e preetiquetar textos. As tarefas dun preprocesador poden estar compostas por procesos que son máis complexos que a simple identificación de oracións e de cada un dos constituíntes individuais: separación de contraccións (gal. *do* = *de* + *o*, *nun* = *en* + *un*), pronomes enclíticos (gal. *falarlle* = *falar* + *lle*, *colleuno* = *colleu* + *o*), etc. Os etiquetadores actuais asumen que os textos xa están divididos en palabras gramaticais, é dicir, están correctamente segmentados en ‘tokens’ ou unidades de información de alto nivel que identifican cada compoñente individual dos textos. Esta hipótese de traballo non é realista, xa que algunhas linguas, como o galego ou o castelán, presentan fenómenos que hai que xestionar antes de facer a etiquetación. No tocante á segmentación, o problema está en que unha palabra do discurso non sempre se corresponde cunha palabra gramatical. Polo tanto, poderíase analizar a primeira de dúas maneiras: 1) como tal palabra do discurso, o cal obrigaría a ampliar o inventario de etiquetas para que desen conta destas unidades; 2) separadamente, dividindo cada palabra do discurso nos constituíntes que a conforman con cadansúa etiqueta. O obxectivo do traballo é describir o preprocesador modular desenvolvido polos autores, que aposta pola segunda opción e se basea en algoritmos xenéricos que se poden usar para diferentes linguas, mais enriquecéndoos con información particular dunha determinada lingua co fin de mellorar os resultados. Este preprocesador está deseñado como unha fase previa ao emprego dun etiquetador automático. No traballo defínense os módulos dos que consta o preprocesador (filtro, tokenizador, identificador de oracións, preetiquetador morfolóxico, contraccións, adestramento de nomes propios, pronomes enclíticos, expresións, nomes propios e numerais), descríbense brevemente os problemas lingüísticos máis complexos que resolve e faise unha breve introdución á estrutura dun posible etiquetador que puidera ser usado para tratar a información proporcionada por este preprocesador [C.B.G.].

1128 (N/05). LÓPEZ ALSINA, Fernando: “La red y las fuentes documentales medievales: el ejemplo de CODOLGA”, en *Pescar o navegar: la Edad Media en la Red*, Zaragoza, Universidad de Zaragoza, Departamento de Historia Medieval, Ciencias y Técnicas Historiográficas y Estudios Árabes e Islámicos, 2005:19-40, il.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. P

Presentación do *CODOLGA: Corpus Documentale Latinum Gallaeciae* (entrada 1105), que está a se desenvolver no Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades. En primeiro lugar, descríbese

a base de datos *GALADOC: Gallaeciae Latina Documenta*, que sustenta as consultas do *CODOLGA* a través da rede e explícase brevemente o nome e contido de cada un dos 17 campos (mais un rexesto) que conforman un rexistro: identificador principal, datación desde, datación ata, outorgante, exemplares, forma de transmisión, data de transmisión, soporte, procedencia, arquivo en que se localiza, unidade arquivística, signatura, folios, identificador de edición, código de edición, data de edición, número de documento dentro da edición, páxina(s), estado da revisión, rexesto e documento. O segundo apdo. describe o proceso de incorporación do material á base de datos, desde a selección da publicación que poida conter textos de interese ata a incorporación á base. O terceiro apdo. examina as utilidades actuais do *CODOLGA* e as futuras perspectivas de utilización, por exemplo a través da adopción do SGML. O cuarto apdo., que conta con numerosas capturas de pantalla, explica en detalle o sistema de buscas e expón varias estratexias para optimizar os resultados. O traballo pecha cun apéndice que ofrece unha listaxe das edicións documentais incorporadas a *GALADOC* que contan cun mínimo de 5 documentos nesa base de datos [X.A.P.].

1129 (N/05). LÓPEZ MARTÍNEZ, María Sol: “El *Corpus de Referencia del Gallego Actual* (CORGA). Problemas de configuración y anotación”, en Claus D. Pusch, Johannes Kabatek e Wolfgang Raible (eds.), *Romanistische Korpuslinguistik II = Romance Corpus Linguistics II: Korpora und diachrone Sprachwissenschaft = Corpora and Diachronic Linguistics*, Tübingen, Gunter Narr, 2005:281-292.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Describe as características da base de datos do *CORGA: Corpus de Referencia do Galego Actual*, dispoñible na Internet en <<http://nunes.cirp.es/corgaxml>> [entrada 1106]. Comeza cunha descrición da súa configuración actual e a seguir dá conta dos cambios que se están a efectuar na súa codificación. Presenta finalmente unha análise dos problemas que xorden no corpus cando se aplican lematizadores e etiquetadores automáticos. A meirande dificultade débese á existencia dun elevado número de variantes gráficas, fonolóxicas e morfolóxicas nos docs., que a autora clasifica neste traballo [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

RECS.: Lenet Schosler, *RLiR*, 70/277-278, 2006:209-211.

1130 (R/04). MÉNDEZ PAZÓ, Francisco / CAMPILLO DÍAZ, Francisco / RODRÍGUEZ BANGA, Eduardo / FERNÁNDEZ REI, Elisa: “Análisis morfosintáctico estadístico en lengua gallega”, *PLN*, 31 [= *XIX Congreso de la Sociedad Española para el Procesamiento del Lenguaje Natural (Universidad de Alcalá, 10, 11 y 12 de septiembre de 2003)*], 2003:159-166. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Alicante], Sociedad Española para el Procesamiento del Lenguaje Natural, [2004], <<http://www.sepln.org/revistaSEPLN/revista/31/31-Pag159.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 16/04/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Alicante], Repositorio Institucional de la Universidad de Alicante, 5-IX-2007, <<http://hdl.handle.net/10045/1504>>, Formato: PDF, [Consulta: 08/07/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Descrición dun analizador morfosintáctico para o galego que, ademais do seu interese lingüístico, resulte facilmente aplicable a sistemas de recoñecemento e síntese de voz. Os modelos estatísticos demostraron que son capaces de ofrecer resultados semellantes a sistemas que empregan unha mancha de regras complexas que, por outra banda, son moi difíciles de depurar e manter. Polo contrario, os modelos

estocásticos permiten un deseño rápido, se se dispón dun corpus de adestramento, e son sumamente flexibles, xa que poden ser adaptados a outro idioma sen modificacións excesivas do código. Para adestrar os modelos estatísticos iniciouse a construción dun corpus en galego que, polo momento, consta dunhas 400.000 palabras etiquetadas morfosintacticamente [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

1131 (N/05). MOREDA LEIRADO, Marisa / SAAVEDRA PLACES, Ángeles / VÁZQUEZ FONTENLA, Eloy / RODRÍGUEZ PENABAD, Miguel: “Algoritmo de *stemming* para el gallego”, *PLN*, 35, 2005:153-160. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Alicante], Sociedad Española para el Procesamiento del Lenguaje Natural, [2005], <<http://www.sepln.org/revistaSEPLN/revista/35/19.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 07/05/2007]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Alicante], Repositorio Institucional de la Universidad de Alicante, 31-VII-2007, <<http://hdl.handle.net/10045/1310>>, Formato: PDF, [Consulta: 08/07/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Coa intención de contribuír ao desenvolvemento de ferramentas e recursos para o procesamento computacional do galego tratando de encher o baleiro que existe neste ámbito, descríbese cada unha das oito etapas de que consta o algoritmo de lematización destinado a esta lingua (redución de desinencias e plural, unificación gráfica, redución de sufixos adverbiais, redución de sufixos apreciativos, redución de sufixos nocionais, redución de desinencias verbais, redución vocálica, eliminación do til). A seguir, preséntanse as principais dificultades coas que hai que se enfrontar para a aplicación deste algoritmo (número elevado de sufixos, interferencias do castelán e baleiro normativo durante séculos). Para a construción do lematizador leváronse a cabo estudos estatísticos a través da experimentación en dous corpus: o *TILG: Tesouro Informatizado da Lingua Galega* [entrada 391] e a *Biblioteca Virtual Galega* (A Coruña, Universidade da Coruña, s.d.). Segundo os autores, o novo algoritmo aquí presentado amosa unha mellora significativa respecto do prototipo creado en 2002, ao ser capaz de tratar a recursividade morfolóxica, co obxectivo de ser usado principalmente en servizos de busca por contido en bibliotecas dixitais. | Índice: 1. Introducción (p. 153-154) | 2. Lematización y *stemming* (p. 154-156) | 3. Particularidades del gallego (p. 157) | 4. Resultados empíricos (p. 157-158) | 5. Conclusiones y trabajo futuro (p. 158).

1132 (N/05). MOREDA LEIRADO, Marisa / SAAVEDRA PLACES, Ángeles / VÁZQUEZ FONTENLA, Eloy / RODRÍGUEZ PENABAD, Miguel: “Ferramentas de Recuperación de Textos para Bibliotecas Dixitais: Lematización”, *RGaF*, 6, 2005:73-91.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Un dos servizos máis interesantes das bibliotecas dixitais é o que permite a busca de documentos polo seu contido, é dicir, o que permite achar textos que traten dun certo tema. Para que as bibliotecas poidan implementar servizos deste tipo é preciso que existan recursos e ferramentas de recuperación de textos (corpora, dicionarios electrónicos, lematizadores, analizadores morfolóxicos, etc.) desenvolvidas para o idioma en que estean escritos os documentos da biblioteca. A cantidade e a calidade dos recursos e ferramentas que estean desenvolvidos depende do idioma de que se tratar. Na Península Ibérica as bibliotecas dixitais de textos escritos en galego son as que teñen máis complicado desenvolveren servizos de busca por contido, xa que non existen até o momento as ferramentas e os recursos de apoio apropiados. Neste traballo preséntase unha ferramenta de recuperación de textos desenvolvida para o galego, grazas á colaboración de investigadores en Filoloxía Galego-Portuguesa e Informática da

Universidade da Coruña. Trátase dun lematizador presentado por primeira vez en 2002 e que nos últimos anos foi optimizado, completado e probado con corpora de diferente natureza para ser usado en servizos de busca por contido de bibliotecas dixitais [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

1133 (R/05). PARKINSON, Stephen R.: “Um arquivo computadorizado de textos medievais portugueses”, *BmF*, XXVIII/1-4 [= *Homenagem a Manuel Rodrigues Lapa*, I], 1983:241-252. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Lisboa, Centro Virtual Camões, Biblioteca Digital Camões, [2005], <<http://www.instituto-camoes.pt/cvc/bdc/lingua/boletimfilologia/28/boletim28.html>>, Formato: PDF, [Consulta: 26/02/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. PORTUGUÉS | 4. M | 5. LINGUA ESCRITA: INF. DIAFÁSICA (REXISTRO XURÍDICO-ADMINISTRATIVO)

Presentación e descrición do proxecto *Arquivo de Textos do Português Antigo*, un arquivo dixital de textos non literarios medievais organizado para a elaboración de cronoloxías de desenvolvementos gráficos e fonéticos mediante a preparación automática de concordancias por ordenador. Non hai indicación de que textos forman parte deste arquivo.

1134 (N/05). RODRÍGUEZ RÍO, Xusto A.: “Da utilidade dos corpus para o asesoramento lingüístico: os corpus galegos”, *Novas CTNL*, 17, 2005:3. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Santiago de Compostela], Coordinadora de Traballadores/as de Normalización da Lingua, [2005], <<http://www.ctnl.org/upload/des/35-a-novascctl17.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 15/06/2008].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Sinálase a importancia dos corpus actualmente existentes (o *CLUVI: Corpus Lingüístico da Universidade de Vigo* [entrada 1114], o *CORGA: Corpus de Referencia do Galego Actual* [entrada 1106] e o *TILG: Tesouro Informatizado da Lingua Galega* [entrada 391] no estudo da lingua galega e o proveito que se lles pode tirar desde os servizos lingüísticos, permitindo documentar a vitalidade dunha palabra, coñecer cal é a forma máis frecuente nunha serie de sinónimos, achegarnos ao significado dunha palabra grazas ao contexto ou comprobar a presenza na lingua escrita de formas desaconselladas pola norma.

1135 (N/04). SEIJO PEREIRO, Lorena / MARTÍNEZ ÍNSUA, Ana / MÉNDEZ PAZÓ, Francisco / CAMPILLO DÍAZ, FRANCISCO / RODRÍGUEZ BANGA, Eduardo: “A Galician Textual Corpus for Morphosyntactic Tagging with Application to Text-to-Speech Synthesis”, en Maria Teresa Lino, Maria Francisca Xavier, Fátima Ferreira, Rute Costa e Raquel Silva (eds.), *LREC 2004: Proceedings of the 4th International Conference on Language Resources and Evaluation (Lisboa, 26-28 May 2004)*, Paris, European Language Resources Association (ELRA), 2004:1759-1762. | [Ed. facs. dix.]: 2004:1759-1762, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2004], <<http://gandalf.aksis.uib.no/non/lrec2004/pdf/111.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 30/05/2007]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Ljubljana, Slovensko drustvo za jezikovne tehnologije [= Sociedade Eslovena de Tecnoloxías Lingüísticas], [2004], <<http://www.sdtj.si/bib/lrec04/pdf/111.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 23/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Presentación do etiquetador morfosintáctico e do corpus de galego escrito contemporáneo empregados no desenvolvemento do sintetizador texto-fala *Cotovía*. En opinión dos autores, a calidade e precisión

deste etiquetador demostran que é útil para aplicacións de tecnoloxías da fala e permiten consideralo como unha posible referencia para futuros proxectos de investigación sobre a lingua galega. En esencia, o etiquetador asigna automaticamente diversas etiquetas (entre elas, as das categorías morfosintácticas) ás formas do corpus mediante a combinación dun reducido, pero moi fiable, número de regras e un modelo lingüístico estatístico que utiliza n-gramas de etiquetas cuxas probabilidades son adestradas co propio corpus. Para a etiquetación dos textos utilízase unha técnica de retroalimentación: inicialmente etiquétase de forma automática unha pequena cantidade de texto utilizando un reducido conxunto de regras lingüísticas e logo, reunindo os resultados acadados neste estadio do proceso (despois da revisión manual do etiquetado), constrúese o modelo estatístico inicial. Pode dicirse que o proceso de etiquetación consta esencialmente das seguintes fases de etiquetado consecutivas: 1) uso da última versión do modelo estatístico; 2) revisión manual do etiquetado realizado previamente de forma automática; 3) actualización do modelo estatístico, que consegue etiquetar o texto correctamente [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

Vid. tamén as entradas 770, 1147.

93 Tradución automática: Recursos, informes e estudos

1136 (N/05). *Tradutor OpenTrad apertium español <-> galego*, [Ed. en liña n.v.]: [Vigo], Universidade de Vigo, Seminario de Lingüística Informática / [Alacant], Universitat d'Alacant, Grup d'Investigació Transducens, [2005], <<http://sli.uvigo.es/tradutor/>>, [Consulta: 31/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Primeiro tradutor automático de certa calidade que funciona tanto na dirección galego > castelán como castelán > galego. Permite traducir documentos introducidos polo usuario nos formatos TXT, RTF ou HTML, traducir o texto escrito na pantalla ou mesmo navegar en tempo real pola Web con tradución automática instantánea das páxinas visitadas. Nesta primeira versión conta cun dicionario bilingüe galego-castelán dunhas 8.500 entradas que está previsto ir ampliando en futuras actualizacións, así como ir implementando novas utilidades. Forma parte dun proxecto máis amplo de tradución automática entre as distintas linguas hispánicas.

RECS.: *O Cartafol*, 24, 2005, <http://ocartafol.usc.es/con_creto.asp?OCartafol=24&Artigo=179>, [Formato: HTML], [Consulta: 30/11/2005].

1137 (N/05). ARMENTANO-OLLER, Carme / CORBÍ-BELLOT, Antonio M. / FORCADA, Mikel L. / GINESTÍ-ROSELL, Mireia / BONEV, Boyan / ORTIZ-ROJAS, Sergio / PÉREZ-ORTIZ, Juan Antonio / RAMÍREZ-SÁNCHEZ, Gema / SÁNCHEZ-MARTÍNEZ, Felipe: "An Open-Source Shallow-Transfer Machine Translation Toolbox: Consequences if its Release and Availability", en *Proceedings of the Open-Source Machine Translation: Workshop at Machine Translation Summit X (September 12-16, 2005, Phuket, Thailand)*, [s.l.], International Association for Machine Translation, 2005:23-30. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Alacant, Universitat d'Alacant, Departament de Llenguatges i Sistemes Informàtics, [2005], <<http://www.dlsi.ua.es/~mlf/docum/armentano05p.pdf>>, [Formatos: PDF/PS], [Consulta: 12/01-2006]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Machine Translation

Archive, [2005], <<http://www.mt-archive.info/MTS-2005-Armentano-Oller.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 30/08/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Ofrécese unha breve descrición da plataforma de código aberto para tradución automática baseada en transferencia superficial que está a desenvolver o grupo Transducens da Universitat d'Alacant. Esta plataforma é parte dun proxecto máis amplo financiado polo goberno español, no que participan a Euskal Herriko Unibertsitatea, a Universidade de Vigo, a Universitat Politècnica de Catalunya, a Universitat d'Alacant e tres compañías españolas (Eleka Ingeinaritza Linguistikoa, Elhuyar Fundazioa e Imaxin Software) especializadas no desenvolvemento de tecnoloxías lingüísticas. A previsión é que se faga pública baixo unha licenza de tipo GPL e inclúe os seguintes compoñentes: a) o motor de tradución baseada en transferencia superficial, de código aberto e de carácter modular, adecuado para linguas relacionadas e baseado en grande parte nos motores de sistemas previamente desenvolvidos polo grupo de investigación, como *interNOSTRUM* (para o castelán-catalán) e o *Traductor Universia* (para o castelán-portugués); b) unha ampla documentación (incluídas as definicións de tipo de documento), que especifica o formato XML de todos os dicionarios e regras, e os arquivos de xestión de formatos; c) os compiladores que converten eses datos ao formato de alta velocidade utilizado polo motor; d) datos lingüísticos de proba para o castelán-catalán e o castelán-galego e as especificacións da xestión dos formatos HTML, RTF e TXT. Na última parte do traballo explóranse as posibles consecuencias da dispoñibilidade desta arquitectura ou outras semellantes, incluído o desenvolvemento por grupos de voluntarios de sistemas de tradución automática para linguas que carecen deste tipo de tecnoloxía lingüística.

1138 (N/05). CORBÍ-BELLOT, Antonio M. / FORCADA, Mikel L. / ORTIZ-ROJAS, Sergio / PÉREZ-ORTIZ, Juan Antonio / RAMÍREZ-SÁNCHEZ, Gema / SÁNCHEZ-MARTÍNEZ, Felipe / ALEGRIA, Iñaki / MAYOR, Aingeru / SARASOLA, Kepa: "An Open-Source Shallow-Transfer Machine Translation Engine for the Romance Languages of Spain", en *Proceedings of the European Association for Machine Translation 10th Annual Conference (EAMT 2005)*, Budapest, 2005:79-86. | [Ed. en liña n.v.]: Alacant, Universitat d'Alacant, Departament de Llenguatges i Sistemes Informàtics, [2005], <<http://www.dlsi.ua.es/~japerez/pub/pdf/eamt2005.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/01/2006]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Machine Translation Archive, [2005], <<http://www.mt-archive.info/EAMT-2005-Corbi-Bellot.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 30/08/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Preséntase a situación actual do desenvolvemento dunha plataforma de código aberto para tradución automática baseada en transferencia superficial entre as linguas romances do Estado español (castelán, catalán e galego). Esta plataforma é parte dun proxecto financiado polo goberno español, que incluírá outras linguas como o éuscaro e no que participan a Euskal Herriko Unibertsitatea, a Universidade de Vigo, a Universitat Politècnica de Catalunya, a Universitat d'Alacant e tres compañías españolas (Eleka Ingeinaritza Linguistikoa, Elhuyar Fundazioa e Imaxin Software) especializadas no desenvolvemento de tecnoloxías lingüísticas. A plataforma emprega transdutores de estados finitos para as operacións de procesamento léxico, modelos ocultos de Markov para a desambiguación categorial e fragmentación (*chunking*) multietapa baseada en estados finitos para a transferencia superficial. O deseño inicial está baseado noutros sistemas previamente desenvolvidos polo Grupo Transducens da Universitat d'Alacant, como *interNOSTRUM* (para o castelán-catalán) e o *Traductor Universia* (para o castelán-portugués). O

alcance do proxecto, non obstante, será maior porque permitirá empregar o sistema de tradución para novos pares de linguas. Por iso o proxecto tamén traballa no establecemento de formatos estándar para codificar os datos lingüísticos. Neste traballo descríbese brevemente o motor de tradución, os formatos que emprega para codificar os datos lingüísticos e os compiladores que converten os datos nun formato útil para o motor.

94 Recuperación de información: Recursos, informes e estudos

1139 (N/05). BARCALA, Francisco Mario / MOLINERO, Miguel A. / DOMÍNGUEZ NOYA, Eva: “Construcción de sistemas de recuperación de información sobre córpora textuales estructurados de grandes dimensiones”, *PLN*, 34, 2005:41-48. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Alicante], Sociedad Española para el Procesamiento del Lenguaje Natural, [2005], <<http://www.sepln.org/revistaSEPLN/revista/34/04.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 07/05/2007]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [A Coruña], Universidade da Coruña, COLE Research Group, [2007], <<http://www.grupocole.org/cole/library/ps/BarMolDom2005c.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 10/06/2008]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Alicante], Repositorio Institucional de la Universidad de Alicante, 31-VIII-2007, <<http://hdl.handle.net/10045/1436>>, Formato: PDF, [Consulta: 08/07/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Avaliáanse as principais tecnoloxías para o desenvolvemento de sistemas de recuperación de información baseados en corpus estruturados de grandes dimensións. En primeiro lugar, descríbese brevemente o corpus sobre o que se ilustra o estudo: *CORGA: Corpus de Referencia do Galego Actual* [entrada 1106]. Logo repásanse as principais alternativas para a construción destes sistemas de recuperación de información. A seguir, avalíanse as dúas tecnoloxías máis aplicadas nas principais liñas de investigación deste campo, definindo previamente as necesidades para este tipo de sistemas: *Oracle* (de Oracle Corporation), xestor de bases de datos relacionais que integra capacidades XML, e *Tamino* (de Software AG Company), indexador nativo XML. Por último, ademais das conclusións, descríbese a tecnoloxía que mellor se adapta ás necesidades previamente subliñadas.

1140 (N/05). BARCALA, Francisco Mario / MOLINERO, Miguel A. / DOMÍNGUEZ NOYA, Eva: “Information Retrieval and Large Text Structured Corpora”, en Roberto Moreno Díaz, Franz Pichler e Alexis Quesada Arencibia (eds.), *Computer Aided Systems Theory - EUROCAST 2005: 10th International Conference on Computer Aided Systems Theory (Las Palmas de Gran Canaria, Spain, February 7-11, 2005): Revised Selected Papers*, Berlin / Heidelberg, Springer, 2005:91-100 (= *Lecture Notes in Computer Science*; 3643). | [Res.]: en Alexis Quesada-Arencibia, Roberto Moreno-Díaz jr. e José-Carlos Rodríguez (eds.), *Tenth International Conference on Computer Aided Systems Theory - EUROCAST 2005 (Las Palmas de Gran Canaria, Spain, February 2005): Extended Abstracts*, [Las Palmas de Gran Canaria], Universidad de Las Palmas de Gran Canaria, Instituto Universitario de Ciencias y Tecnologías Cibernéticas, 2005:55-57. | [Ed. facs. en liña do texto completo]: 19-X-2005, <<http://www.springerlink.com>>, Formato: PDF, [Consulta: 30/10/2007]. | [Ed. facs. en liña n.v. do texto completo]: [A Coruña], Universidade da Coruña, COLE Research Group, [2007], <<http://coleweb.dc.fi.udc.es/cole/library/ps/BarMolDom2005b>>.

pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 05/12/2007]. | [Ed. facs. en liña n.v. do resumo]: [A Coruña], Universidade da Coruña, COLE Research Group, [2007], <<http://coleweb.dc.fi.udc.es/cole/library/ps/BarMolDom2005a.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 05/12/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Na actualidade parece evidente que, debido á rica estrutura dos documentos dun corpus, é necesario construír sistemas de recuperación de información eficientes e flexibles que traballen con corpus estruturados moi grandes. Neste relatorio faise unha análise comparativa das principais tecnoloxías que se poden empregar para desenvolvelos, centrándose nos traballos que usan corpus que non inclúen información morfosintáctica e que están estruturados en formato XML (*eXtensible Markup Language*). Primeiramente, preséntase o corpus utilizado para comprobar a eficiencia das distintas tecnoloxías (*CORGA: Corpus de Referencia do Galego Actual* [entrada 1106]) e, a continuación, as principais alternativas para construír sistemas de recuperación de información baseados en corpus estruturados moi grandes. Despois de definir as necesidades deste tipo de sistemas, avallíanse as dúas tecnoloxías máis representativas neste campo de investigación: *Oracle* (de Oracle Corporation), xestor de bases de datos relacionais que inclúe funcionalidades para traballar con XML, e *Tamino* (de Software AG Company), indexador nativo XML. Finalmente, amósanse as conclusións e a tecnoloxía que, en opinión dos autores, mellor se adecúa ás necesidades previamente establecidas. Conclúese que é importante que os documentos do corpus estean nun formato común ao traballar con grandes cantidades de información, o que permitirá consultar todos os textos usando unha única consulta e mellorar o rendemento do sistema. Así, evítanse problemas de rendemento e de xestión de resultados. Aínda que xa hai algúns tímidos intentos de inclusión de operacións lingüísticas básicas nas tecnoloxías para construír sistemas de recuperación de información, é necesario desenvolvelas moito máis para satisfacer os requirimentos dos usuarios de corpus. Fronte ás tecnoloxías XML, que se están a desenvolver moi rapidamente pero que necesitan asentarse, atópanse os xestores de bases de datos relacionais, que teñen unha estabilidade, flexibilidade e rendemento moi altos. Segundo os resultados obtidos nas probas, o feito de que estes xestores inclúan capacidades de indexación de texto, xunto cos inconvenientes doutras tecnoloxías, son os motivos polos que os autores propoñen Oracle como a primeira opción para a construción dos sistemas de recuperación de información obxecto de estudo [C.B.G.].

95 Extracción de información: Recursos, informes e estudos

Vid. a entrada 1130.

96 Tecnoloxías da fala

961 Síntese da fala: Recursos, informes e estudos

1141 (R/05). RODRÍGUEZ BANGA, Eduardo / GARCÍA MATEO, Carmen / FERNÁNDEZ SALGADO, Xavier: “Concatenative Text-to-Speech Synthesis Based on Sinusoidal Modelling”, en E. Keller, G. Bailly, A. Monaghan, J. Terken e M. Huckvale (eds.), *Improvements in Speech Synthesis: Cost*

258: *The Naturalness of Synthetic Speech*, Sussex, John Wiley and Sons, 2001:39-51. | [Ed. en liña]: Wiley InterScience, 2002, <<http://www3.interscience.wiley.com/cgi-bin/jissue/93516916>>, [Formato: PDF], [Consulta: 16/08/2004]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Departamento de Teoría de la Señal y Comunicaciones, Grupo de Tecnoloxías de la Señal, [2005], <http://www.gts.tsc.uvigo.es/web/imaxes_user/050711010713_Concatenative.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/10/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL/ESCRITA

Os autores presentan a investigación que están levando a cabo no campo da síntese concatenativa texto-fala mediante o modelado sinusoidal. Actualmente, os sistemas de conversión de texto a fala baseados na síntese concatenativa son moi utilizados. Estes sistemas requiren un algoritmo que faga posible a concatenación das unidades de fala e o axuste dos seus parámetros prosódicos. O máis coñecido destes algoritmos é o TD-PSOLA (*Time Domain Pitch Synchronous Overlap-Add*), debido á súa simplicidade e á alta calidade da fala sintética que produce; porén, a súa principal eiva é a falta de flexibilidade, xa que a técnica que utiliza non permite modificar directamente as características espectrais da fala. Nos últimos anos, foi gañando terreo a técnica alternativa do modelado sinusoidal, baseada nun algoritmo máis complexo e computacionalmente máis custoso, pero moi flexible. A idea básica da mesma é modelar cada compoñente espectral significativo como un sinusoide. As deficiencias que amosa cando se aplica ao escalamento da duración e da frecuencia fundamental foron corrixidas mediante a técnica coñecida como *Modelo sinusoidal preservador da forma de onda* [*Shape-Invariant Sinusoidal Model* (SISM)], que ofrece resultados bastante bos cando se aplica á fala continua, pero que presenta algúns problemas na aplicación á síntese texto-fala. A principal fonte de dificultades reside na falta de continuidade das unidades de fala tiradas de diferentes contextos. Para resolvelos, os autores propoñen un *Modelo sinusoidal preservador da forma de onda e sincrónico coa frecuencia fundamental* [*Pitch-Synchronous Shape-Invariant Sinusoidal Model* (PSSM)], que utiliza unha serie de marcas tonais para levar a cabo unha análise da frecuencia fundamental sincrónica e como puntos de referencia na modificación dos parámetros prosódicos da fala ou na concatenación das unidades de fala. No artigo descríbense brevemente os principios do SISM e o fundamento e aplicación do PSSM, xunto con algúns resultados desa aplicación, para rematar coa análise das posibilidades de aplicación do PSSM a un sistema de síntese concatenativa texto-fala.

Vid. tamén as entradas 116, 1130.

962 Conversión de texto a fala: Recursos, informes e estudos

1142 (N/05). CAMPILLO DÍAZ, Francisco / RODRÍGUEZ BANGA, Eduardo: “Evaluación del modelado acústico y prosódico del sistema de conversión texto-voz Cotovía”, *PLN*, 35, 2005:5-12. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Alicante], Sociedad Española para el Procesamiento del Lenguaje Natural, [2005], <<http://www.sepln.org/revistaSEPLN/revista/35/01.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 07/05/2007]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Alicante], Repositorio Institucional de la Universidad de Alicante, 28-VII-2007, <<http://hdl.handle.net/10045/1262>>, Formato: PDF, [Consulta: 08/07/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL/ESCRITA

A alta calidade acadada polos sistemas de conversión texto-fala baseados en corpus convertiunos no método de síntese da fala sobre o que máis se investiga na actualidade. Na bibliografía especializada poden acharse múltiples traballos sobre os aspectos clave desta tecnoloxía (o deseño das funcións de custo, a caracterización dos segmentos de voz e a estimación da prosodia), pero hai moi pouca claridade sobre as formas máis adecuadas para avaliar a calidade da voz sintética obtida. Neste traballo preséntanse as probas de avaliación, tanto subxectivas como obxectivas, que se realizaron sobre o conversor de voz Cotovía [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

1143 (R/04). RODRÍGUEZ BANGA, Eduardo / CAMPILLO DÍAZ, FRANCISCO / FERNÁNDEZ REI, Elisa / MÉNDEZ PAZÓ, FRANCISCO: “Sistema de conversión texto-voz en lingua galega baseado en la selección combinada de unidades acústicas y prosódicas”, *PLN*, 29, 2002:153-158. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Alicante], Sociedad Española para el Procesamiento del Lenguaje Natural, [2004], <<http://www.sepln.org/revistaSEPLN/revista/29/29-Pag153.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 16/04/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Alicante], Repositorio Institucional de la Universidad de Alicante, 14-IX-2007, <<http://hdl.handle.net/10045/1710>>, Formato: PDF, [Consulta: 07/07/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL/ESCRITA

Descrición do sistema de conversión texto-voz en lingua galega *Cotovía*, baseado nas denominadas *técnicas de síntese baseadas en corpus*. Fronte aos tradicionais sintetizadores de voz por concatenación, que normalmente utilizan un conxunto de unidades de síntese reducido, os sistemas de síntese baseados en corpus consideran múltiples realizacións de cada unidade e, mediante técnicas de programación dinámica, seleccionan aquela secuencia de unidades que minimiza unha función de custo. Por outra banda, tradicionalmente, a xeneración da información prosódica realízase nunha etapa previa á selección de unidades, o que en moitas ocasións obriga a manipular en exceso as unidades seleccionadas co fin de axustalas á entoación, duración e enerxía desexadas. Neste traballo tamén se propón a selección conxunta do contorno entoativo e das unidades de síntese, co obxecto de minimizar a distorsión causada polas modificacións prosódicas [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

Vid. tamén a entrada 1135.

963 Recoñecemento da fala: Recursos, informes e estudos

1144 (N/05). DIÉGUEZ TIRADO, Javier / GARCÍA MATEO, Carmen / DOCÍO FERNÁNDEZ, Laura / CARDENAL LÓPEZ, Antonio: “Adaptation Strategies for the Acoustic and Language Models in Bilingual Speech Transcription”, [Ed. en liña n.v.]: en *2005 IEEE International Conference on Acoustics, Speech, and Signal Processing (March 18-23, 2005 - Philadelphia, Pennsylvania, USA): Proceedings*, 1: *Speech Processing*, [Piscataway, NJ], The Institute of Electrical and Electronics Engineers, Signal Processing Society, 2005:833-836, <<http://ieeexplore.ieee.org/xpl/tocresult.jsp?isnumber=30650&isYear=2005>>, [Formatos: HTML/PDF], [Consulta: 29/05/2007]. | [Ed. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Departamento de Teoría de la Señal y Comunicaciones, Grupo de Tecnologías de la Señal, [2005]:833-836, <http://www.gts.tsc.uvigo.es/web/imaxes_user/051104101141_icassp05.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 19/04/2008].